

ህዝባዊ ደሞክራሲ

ኢብ ከክልተ ወርሒ ዝሕተም ወግዳዊ ልሳን
ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓደነት ኤርትራ
(ደግሓኤ)

ቅ፡ 03 ቁ፡ 16
መጋቢት 2017

ትሕዝቶ

• **ርእሰ-ግንቀጽ፡**

ዝማዕበለ ኣተሓሳስባ ሒዝና ምስ ኩነታት ንመርሽ፡

• ድሑራት ኣተሓሳስባታት ጸረ ህዝባዊ ቃልስናን ስሉጥ ግወቲን ስለ ዝኾኑ ንምፍሻሎም ብንቕሓት ንቃለስ!

• መራሒ ህግደፍ ዝገበሮ ቃለ-መጠይቕ፣ ዘይተለመደ መርድእ ቅድሚ ሞት ንኣምለኹኩ ጭቡጥ ደገኛ ንደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ'ዩ።

• ወሳኒ ናይ ለውጢ ሓይሊ ዝኾነ መንእሰይ ወለዶን ደምብ ተቓውሞ ኤርትራን።

• **ናይ ኣንባብቲ ግምዲ፡**

- ቅዋም 1997 ሎሚዩ መለኡ ዝሞተ።
- እቲ መፍትሒ ተስፋ ምቕራጽ ዘይኮነስ፣ ተስፋ ዘቐርጽ ኣረኣእያን ኣሰራርሓን ምውጋድ'ዩ።
- ኤርትራዊ ምሁር ኣለኻዶ ደሃይካ ጠፊኡና!

E-mail:- hidemocrasi@yahoo.com

ርእሰ-ግንቀጽ

ዝምዕባ ኣተሓሳስባ ሓዘና ምስ ኩነታት ንመርኽኦ

ሎሚ ኣብ ዓለማዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ኣብ ውሽጢ ደብዳቤ ዘመን ክዘመረሉ ካብ ዝጸንሐ ገዛኢ ኣተሓሳስባታት፡ ብመልክዑ ፍልይ ዝበለ ተርእዮታት ይገጸባረቅ ኣሎ። ድሕሪ ምዝዛም ዝሓል ኩነት ዓለም ብወሳኒ መልክዑ ንዝተወሰኑ ዓመታት ብተሓሳስባን ብተግባርን ብሓደ ዳኛ ያ ክትምራሕ ጸኒሓ። መንግስታት ፖሊሲ ካብ ምቕራጽ ወጸኢ ኢዮም ዘየእትውሉ፡ ኣፍ ደገኦም ክፉት ገይሮም፡ እነሆ ፈረስ እነሆ ሜዳ ቁጠባዊ ዓቕሚ ዘለዎ ይጉዮ ዝያዳ ይሃብትም፡ ዓቕሚ ዘይብሉ ድማ ካብ ውድድር ወጸኡ፡ ኣብ ምሕረት ተዓወቲ ፖሊሲ ነጻ ዕዳጋ ዝኾኑ ነጋዶ ይውደቅ ዝብል መልእኽቲ ብዘለዎ ቁጠባዊ ፖሊሲያ ክትምራሕ ጸኒሓ። እወ ብሕገ ዕዳጋ እናተመራሕካ ክንዲ ዝገባኻ ጎይኻ ኣብ ዝኾነት ሃገር ሰሪሕካ ሃብቲ ከተኻዕብት ትክእል ኢኻ ዝብል መዝሙርዮ ገዛኢ ኮይኑ ጸኒሖ። ብርግጽዚ ቦቲ ናይ ኒዮሊበራሊዝም ፍልስፍናዎም ዝምራሕ ኣካይደኦም ብዘይምዝንጋዕ እዩ።

ዘመኑ ዘመነ ጉሎባላይዜሽንዮ፡ ብመሰረት ሕገ ነጻ ዕዳጋ፡ ሕጋዊ ክጥዕታት ክሳብ ዘማላእካ ኣብ ደስ ዝበለካ ኩርናዕ ናይ ዓለምና፡ ንግድን ወፍርን ከተካይድ ዝክክልክልካ የለን። ዘመን ሰልጢኦዮ። ሎሚ ዘድሊ ትምህርቲ፡ ገንዘብን ስራሕን ጥራሕዮ። መንግስታት ኣብ ሃገሮም ይኹኑ ሃገራዊ ደባቶም ኬላታት ተኸሎም ንጥፈታት ንግድን ወፍርን ክቆጸጹ የብሎምን። እንተደለዮውን ኣይክእሉን። ዕደጋታት ብብዝሕን ዓይነትን ፍርያትዮ ክምራሕ ዘለዎ ኣብ ትሕቲ ዝብል ተጽዕኖ ኢና ጸኒሕና። ኣብዚ ልዕሊ 25 ዓመታት ውጽኢቲ ብተግባር ከም ዝተራእዩ ከኣ፡ ጸጋታት ዓለምና ብውሑዳት ሰባት ክግበት፡ ቢሊዮናት ከኣ ቦቲ ዝተሓተ ደረጃ ህይወቶም ምምራሕ ስኢኖም ኣብ ዓዘቕቲ ድኽነት ክወድቁ ዝኾነሉ ኩነታት ይከሰት ዳኦምበር ገለ ገለ ሃገራት ክብዚ ውድድራትዚ ተረቢሖን ንቕድሚት ዝወጸ ኣለዎ እየን። ብሕጋዊ ድዩ ብዘይሕጋዊ መወዳደሪ ዝረኽቡ ሃብታማት ዝያዳ ክህብትሙ፡ መበገሲ ዘይብሎም ካብ ኢድ ናብ ኣፍ ህይወቶም ዝመርሑ ከኣ ዝያዳ ክደኸዩ ተራእዮም።

በዚ ገዛኢ ኮይኑ ዝጸንሐ ኣተሓሳስባ ዝተጸልው ብዙሓት ሰባት፡ ብዓይኒ ቁጠባ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብ ምዕቃብ ኣወንታዊ ታሪኽም፣ ባህሎም፣ ቋንቋኦም፣ ሃገራዊ መንነቶም፣ ሃይማኖታዊ መምርሒኦምን ስነ-ምግባርምን ሽለልትነት ከርእዩ፡ ክሳብ ዓለማውነት ብዝብል ኣተሓሳስባ ተገዚኦም ክኸዱ ተራእዮምዮም። ነዚ ዓለማውነት ዝብል ብዙሓትን ድኻታትን ብቐሊል ዘይረኽቡዎ ኣዘዩ ዘተሃራርፍ ጭርሖ፡ ገለ የወሃት ብኣቋራጭ ሰብ ጸጋ ክኾኑ ተተስፍኖምዮም። ሎሚ ግን ብኣንጻር ዝመስል ኣተሓሳስባ ዝምዕባል ዘሎ ይመስል። ነናትና ንሓዘ፣ ብብሃብትና፡ ባህልናን ቋንቋናን ንጠቐም፣ ሃገራዊ ልኡላውነትና ነኹብር ዝቐንኡ ሓድሽ ፖለቲካዊ ንፋስ፡ ካብቲ ግሎባላይዜሽንን ነጻ ዕዳጋን ናይ ኒዮ-ሊበራሊዝም ኣተሓሳስባ ዝተሃንደሰሉ፡ ኣመራርሓ ዝወሃቡን ዝውደሰሉን ቦታ ይነፍስ ኣሎ።

እዚ ብዙሓትን ድኻታትን ካብ ፖለቲካዊ ድቃሶም ክበራብሩ፡ ክኸቑሉ፡ ካብ ናይ ተሓንጋርነት ድኽም ሕልና ሓራ ኮይኖም፡ ውሽጣዊ ኩነታቶም ፈቲሾም፡ ዝግራሕ ገሪሖም፡ ዝጽረግ ጸሪጎም፡ ኣብ መራቶም ታሪኽም፡ ባህሎም፡ ቋንቋኦም ዓቂቦም ብመንነቶም ተሓቢኖም ብረሃጸም ተዓንገሎም፡ ዝነብርሉ ኩነታት ክፈጥሩ ከም ዘለዎም ዘመላኽትዮ። ከምቲ ነናትና ንሓዘ፣ ብናትና ንኹራዕ፣ ቀዳምነት ንምፍታሕ ውሽጣዊ ጸገማትናን ውሽጣዊ ህዝባዊ ረብሓናን ንሰራሕ ብዝብል ቅኒት ዝኸይድ ዘሎ ሓድሽ ምዕባልና፡ ንሕና ኤርትራውያን ከም ኣካል ኣምሳል ማሕበረ-ሰብ ዓለም፡ ዓለማዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ናብይ የምርሕ ኣሎ ብግቡእ ከንብብ ይግባእና። ካብ ፍትሓውነትን ሓባራውነትን ንጹር መርገጽና ዝብገስ፡ ብደረጃ ዞባ፣ ኣህጉርን ዓለምን ከኹብርም ዘለና ስምምዓትን ክንፍጽዎ ዘለና ግዴታ ከይዘንጋዕና፡ ብቐዳምነት ናብ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ጸገማትና ትኹረት

ብምግባር፡ አንጻር መላኸ. መንግስታዊ ጉጅለ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሲ ኅልቢቱ ኣብ ዓወት ዝበጽሓሉ ባይታ ክንፈጥር ኣለና።

ህዝብታትና ዘሕልፍዎ ዘለው ሕሱም ፖለቲካዊ ጭቆናን ርእሲ ዘድንን ድኻነትን መን ኣምጺእዎ ዋላኳ ንኹሉ ብሩህ እንተኾነ፡ መራሒ ስማዊ ውድብ ህግደፍ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ብምክንያት ሓድሽ ዓመት ናይ 2017 ኣብ ዕለታት 27-28 ጥሪ 2017 ኣብ ዝገበሮ ቃለ-መጠይቕ፡ ኣብ ዓመተ 2016 ጥራሕ ዘይኮነ፡ ኣብዚ 25 ዓመት ዘሕለፈ ዘመን ስልጣኑ፡ ኣብ ፖለቲካዊ፡ ቁጠባውን ማሕበራውን ጉዳያት፡ ዋላ ሓንቲ ከም ዘይተሰርሐ ናይ ባዶ ውጽኢት ጸብጸብ ብምቕራብ ኣረጋገጹልና ኣሎ። ነዚ ጥሪ ሓቂዚ ብግቡእ ተረዲእና፡ ካብ መቐሕ ምልኪ ከይንገላገል ሓሊኹ ሓዘና ዘሎ፡ ድሑር ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባ ስዒርና ክንወጻእ ኣለና። ኩሎም ህዝብታት ኤርትራ ብሓፈሻ፡ ኣብ ውዑይ ዕድመ ዝርከብ ወሳኒ ናይ ለውጢ ሓይሊ ዝኾነ መንእሴይ ወለዶ ድማ ብፍላይ፡ ብትምክሕቲ፡ ጽባትን በለጽን ዝግለጽ ድሑር ኣተሓሳስባ፡ ጸረ-ህዝባዊ ቃልሲን ስሉጥ ዓወትን ምዃኑ ብምርዳእ፡ ነዚ ግዜ ዘይህብ ኣሰካፊ ውሽጣዊ ኩነታትና ንምልዋጥ ብቐም ነገር ሒዝኻ፡ ብዝተወደበን ዝተወሃሃደን ኣገባብ ምርብራብ የድሊ።

መንእሴይ ንጸላእን ዝጥቀመሉ ሚላታትን ከለልን ከበርዕንን፣ ካብ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ክረኽቦ ዝነበሮ ግን ብከምቲ ዝደለ ዘይረኽቦ ፖለቲካዊ ደገፍ፣ ንሱ ባዕሉ ክወስዶ ዝነበሮ ተበግሶም ብዝተፈላለዩ ባዕላውን ወድዓውን ምክንያታት ዘይወሰዶ ኣብ ጸብጸብ ብምእታው፡ መንፈሳውን ነገራውን ዓቕምታቱ ኣዋዲዱ ብተግባር ኣብ መሳርዕ ቃልሲ ተሰሊፉ ልሉይ ተራኡ ከበርክት ኣለዎን ይግባእን። ውሽጣዊ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ጸገምካ ከይፈታሕካ ቅሱን ህይወት ምሕላፍ ኣይክኣልን። ኣብ ዝሩግ ፖለቲካዊ ኩነታት እናነበርካ ድማ፡ ዓለማዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ናበይ የምርሕ ኣሎ ከተለልን ነብሰኻ ክትሰርዕን ኣይትክእልን። ስለዚ ነብስና ሰሪዕና ዓለማዊ ኩነታት ናበይ ይምዕብል ኣሎ ከነንብብን ብዝጥዕመና ኣንፈት ክንከይድን መታን ክንክእል፡ ዝማዕበለ ኣተሓሳስባ ሒዝና ምስ ኩነታት ንመርሽ።

ድሑራት ኣተሓሳስባታት ጸረ ህዝባዊ ቃልሲናን ስሉጥ ዓወቲን ስለ ዝኾኑ ንምፍሻሎም ብንቕሓት ንቃለሲ!

ሓደ ደርባዊ ሕብረተ-ሰብ ኣብ ዝመርሖ ኩሉ-መዳያዊ ሂወትን ዘካይዶ ቃልሲን፡ ዝተፈላለዩ ኣራኣእያታት፡ እምነታትን ባህልታትን ክህልዉ ውሁብን ባህርያውን እዩ። እዞም ዝተፈላለዩ ኣራኣእያታት፡ እምነታትን ባህልታትን እዚኣቶም ድማ ገለኣም ብባህርያዊ /ተፈጥራኣዊ/ ገለኣም ድማ፡ ኣብ መስርሕ ህልውናን ቀጻልነትን ናይቲ ሕብረተ-ሰብ ዝፍጠሩ፡ ዝምዕብሉን ዝውረሱን ኣብ መንነትን እንታይነትን ናይቲ ህዝቢ ኣብ ምቕራጽን ምግላጽን ውድዓውን መሰረታውን ተራ ዘለዎም ተርእዮታትዮም። ኩሎም ኣብቲ ሕብረተ-ሰብ ዝንጸባረቑን ዝተሓዙን ኣረኣእያታትን እምነታትን ሓደ ዓይነትን ሓደ ዓይነት ኣገልግሎት ዝህቡን ብኣወንታ ወይ ብኣሉታ ጥራሕ ዝግለጹን ኣይኮኑን።

እንታይ ደኣ ምስ ናይ ዝውንኑዎም ሰባትን ሕብረተ-ሰብኣዊ ክፍልታትን ባህሪ፡ እምነትን ድሌታትን ተዛሚዶም ብኣወንታ ወይ ብኣሉታ ዝግለጹን ብኡ መጠን ዝሰራሐሎምን ኣገልግሎት ዝህቡን እዮም። እዞም ባእታታት እዚኣቶም ኣወንታውን ኣሉታውን ኣበርክተኦም ብዝተፈላለዩ መልክዓትን መዳያትን ክግለጹን ከገልግሉን ይክእሉ እዮም። ንኣብነት ኣብ ዓለማዊ /ፖለቲካዊ/ መዳይ፡ ብሄራዊ፡ ባህላውን ሃይማኖታውን መዳያት ምጥቃስ ይካኣል።

እዞም ኣተሓሳስባታትን እምነታትን እዚኣቶም፡ ብዝተፈላለዩ መልክዕ ክግለጹ ዝክእል ኣብ ሕብረተ-ሰብን ሃገርን ዝገብርዎ ኣወንታዊ ኣስተዋጽኦ፡ እቲ ሕብረተ-ሰብ /ህዝቢ/ ኩሉ-መዳያዊ ኣከናውንኡ፡ እምነቱ፡ ባህሉ፡ ልማዱን ታሪኹን ዓቂቡ ተዛማዲ ሰላም ረኽቡ ሓድነቱን ሓባራዊ ረብሕኡን ብምርግጋጽ፡ ኩሉ-መዳይዊ ሂወቱ ኣብ ምምራሕ ዝክእልዎ ስለዝኾኑ፡ ኣወንታዎም ዓብን መዘና ዘይርከቦን እዩ። ብኣንጻር'ዚ እቶም ብዝተፈላለዩ

መልክዕ ዝግለጹ ማለት ናይ ትምክሕትን ጽባትን ድሑራት ኣተሓሳስባታት፡ ዝጸወትዎ ኣሉታዊ ኣስተዋጽኦ ድማ ኣብ ህይወት ናይቲ ሕብረተ-ሰብን ሃገርን ህልቂትን ዕንወትን ኩሉ-መዳያዊ ግትኣተ- ምዕብልናን ኣሉታዊ ኣበርክትኦም መዘና ዘለዎ ኣይኮነን።

እዞም ብዝተፈላለዩ መልክዕን ኣሉታዊ ኣስተዋጽኦን ዝግለጹ ኣተሓሳስባታት እዚኦም፡ ከመይ ዝኣመሰሉ እዮም? ኣብ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልስናኽ እንታይ ዕንቅፋትን ጸገማትን የበርክቱ ኣለዉ? ብከመይኽ ክንምክቶምን ከነፍሽሎምን ንክእል? ዝብሉ ኣገደስቲ ነጥብታት ምርኣይ ሓገዝቲ ስለ ዝኾኑ እስከ ሓደ ብሓደ ኣሉታዊ ተረኣም ንርኣ፡ ትምክሕታዊ ኣረኣኢ ናይ ልዕልነትን ኣንነትን መንፈስ ዝተላበሰን ብዘይካ ናይ ውልቁ እምነት፡ ብቕዓት፡ ህልውና፡ ጠቕምን ወሳኝነትን፤ ናይ ካለኣት እምነት ህልውና፡ ጠቕሚ፡ ተሳትፎን ብቕዓትን ብእምነት ስለ ዘይቅበል፡ ዘየኸብርን ዘየሳትፍን እቲ ዝዓበየን ቀንድን ጠንቂ ናይ ዘይምስምማዕን ግጭትን ብምጃን ኣብቲ ሕብረተ-ሰብን ሃገርን ከቢድ ህልቂት፡ ዕንወትን ምፍልላይን ዘውርድ ኣሉታዊ ኣረኣኢያን ተርእዮን ዩ። ናይ ትምክሕትን ጽባትን ኣረኣኢያታት ብሕብረ-ብሄራዊ፡ ብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዓት ውደባ ክኸብቱን ክዝውተሩን ዝክእሉ ተርእዮታት እዮም።

ኣብ መስርሕ ሓርነታዊ ቃልስና እዞም ኣሉታውያን ኣተሓሳስባታት እዚኦም፡ ብከመይዮም ኣሉታዊ ተረኣም እናተጸወቱ መጸኢምን ይጸወቱ ዘለዉን ክንርኢ እንከለና ድማ፣ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባ ካብ ነዊሕ እዋን ጀሚሩ ኣብ ሰውራና ብሕብረ-ብሄራዊ ውደባ ዝግለጽ ናይ ትምክሕቲ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያ ብምሓዝ፡ ካብ ውድቡ ወጻኢ ንዝርከቡ ውድባት ምንቅስቓሳት፡ ኣብቲ ቃልሲ ብነጻ ከይንቀሳቐሱን ናይ ቃልሲ እጃሞም ከየበርክቱን ብስም “ሜዳ ኤርትራ ካብ ሓደ ውድብ ንላዕሊ ክጸውር ኣይክእልን እዩ” ዝብል ግጉይ ፖለቲካዊ እምነት፡ ኣብ ዓውደ-ተግባር ውድባዊ ልዕልነት ንምርግጽ ክበሃል ክውሰድ ዝተጀመረን ዝቐጸለን ናይ ቅንጻላን ምጽራይን ኣዕናዊ ስጉምቲ፡ ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ታሪኽ ዘይርስዎ ናይ ህይወት፡ ንብረትን ሞራልን ክሳራታት እናስዕበ ከም ዝመጸ ታሪኻዊ ሓቂ እዩ።

ኣብዚ ግዜዚውን እንተኾነ፡ እዚ ትምክሕታዊ ኣሉታዊ ኣተሓሳስባዊ ዝወነኑ ኣካላት፡ ናይ ታሪኽ ኣጋጣሚ ኮይኑ ሓይልን ዕድልን ረኺቦም ኣብ ልዕሊ ካለኣት ውድባት /ኣካላት/ ናይ ቅንጻላን ምጽራይን ተግባራዊ ስጉምቲ ክወስዱ ኣብ ዘይክእልሉ ጭቡጥ ኩነታት ይሃልዉ ደኣምበር፡ በኣተሓሳስባ ደረጃ ክረኣ እንከሎሱ፡ ኣዕናዊ ፕሮፖጋንዳ ካብ ምንዛሕ ዝተቐጠቡ ኣይኮኑን። ንኣብነት ብብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዓት ውደባታት ተጠቐሞም ንመሰሎም ንዝቃለሱ ውጽዓት ወገናት፡ ከም ትሕቲ ሃገራዊ ዝኾነ ኣተሓሳስባን ዕላማን ዝሓዙን፡ ኣብ መጻኢት ኤርትራ ንህዝብን ሃገርን ዝጉድእ ብሄራውን ሃይማኖታውን ምፍንጫል ንምክያድ ዓሊምም ይነጥፉ ከም ዘለዉ ኣምሲሎም፡ ናይ ጸለመ ወፍሪ እናነዘሉ፡ ንነብሶም ከኣ ከም ሃገራውያንን ተጠባቒቲ ውሑስ ሃገራዊ ሓድነትን ቀጻልነትን ኣምሲሎም ብምግላጽ ዘካይድዎ ዘለዉ ፕሮፖጋንዳዊ ንጥፊታት፡ ሓደግኡ ኣቃሊልካ ዝረኣ ኣይኮነን።

ብተወሳኺ ኣብ ልዕሊቶም ካብ ብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዕ ውዳበታት ወጻኢ ብሕብረ ብሄራዊ መልክዕ ተወዳቦም ዝቃለሱ ዘለዉ ውድባት፡ ዘካይድዎ ናይ ምንእኣስ ጸለመን ፕሮፖጋንዳ ብሓፈሻ ከም ዘለዎ ኮይኑ፡ ኣብ ልዕሊ እቶም ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ብምጭባጥ ንምዕዋቱ ዝቃለሱን፡ ዝተፈላለዩ መልክዕ ውዳበታት ብሄራውን ሃይማኖታውን ካልእን ከም መሳርሒ ናይ ቃልሲ ክስራሓሎም ዝኣምኑን ተቃለስቲ ውድባት ድማ ብፍላይ፡ ከም ንህዝብን ሃገርን ዝጉድእ ፈናጫሊ ዕላማ ዘነጣጥፉ ኣምሲሎም ብምግላጽ፡ ጸቢብ ሃገራዊ ስምዒት ብምምዝማዝ ዘካይድዎ ዘለዉ ትምክሕታዊ ፖለቲካዊ ጉስንጎትውን ኣቃሊልካ ዘይረኣዮ።

ብሓጻሩ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባ ዝወነኑ ኣካላት፡ ዋላኳ ከም ኩሉ ውጽዕ ህዝብና በቲ ኣረሚናዊ ስርዓት ዝተጨቐኑን መሰሎም ንምርግጽ ኣብ ደምበ ውጽዓት ብምዕሳል ዝቃለሱ ዘለዉን እንተኾነ፡ ካብቲ ናይ ብደዐን ድሑርን ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባኦም እናተበገሱ ተቐምሚ ሓይልታትና ተኣማሚኑ፡ ተዋሃሂዱን ተደጋጊፉን ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢ /ህግደፍ/ ኣድማዒ ቃልሲ ከየካይድ ዝዕንቅጽ፡ ናይ ድሕረትን ጽባትን ኣተሓሳስባታትን መንፈሳትን መመሊሶም ክበራቡሩን ክግኩን፣ ዓንቃፊ ተርኣም ክጸወቱን ኣብ ምግባር ዝጸወትዎ

ዘለዉ ኣሉታዊ ተራ ቀሊል ኣይኮነን። ናይዚ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባዊ ጉድኣት ከኣ ኣብ ህልዊ መስርሕ ቃልስና ኣሉታዊ ተራ ካብ ምጽዋት ሓሊፉ፡ ኣብ መጻኢት ኤርትራውን እንተኾነ፡ ናይ ህዝብታትና መሰል፡ ሓድነት፡ ማዕርነትን ምዕባለን ንክይረጋገጽ ዝዕንቅጽ ኣረኣኢያ ስለ ዝኾነ፡ ናይ ሕጅን መጻእን ኣሉታዊ ኣስተዋጽኢኡ ብምግንዛብ ንምፍሻሉ፡ ኣንጻሩ መትከል ዝረገጸ ቀጻልነት ዘለዎ ሰላማዊ ፖለቲካውን ፕሮፖጋንዳውን ቃልሲ ከነካይደሉ ዘለና ጉዳይ እዩ።

ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ጸቢብ ኣተሓሳስባ፡ ዋላ 'ኳ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባን ተግባርን ዝፈጥሮን፡ ከም ትምክሕትነት ብጠንቅነት ዘይሕተትን ማዕሪኡ ክሰራዕ ዘይካኣልን እንተኾነ፡ ኣብ ቃልስና ዝጸወቶ ዘሎ ኣሉታዊ ተራ ግን ዓቢዮ። ምክንያቱ ጸቢብ ኣተሓሳስባ ዝወነነ ኣካል፡ ካብኡ ወጻኢ ንዘለዉ ኣካላት ብግቡእ ዘይግንዘብን ኣነጻሩ ዘዩቐምጥን ኩሉ ንመንነቱ፡ መሰሉ፡ እምነቱን ተሳትፎኡን ዝጸባእ ገይሩ ብምርኣይ፡ ወጻዕን ተወጻዕን /ፈታውን ጸላእን/ ብዘይፈሊ ንኩሉ ከም ጨቋንን ጸላኢኡን ገይሩ ብምውሳድ፡ ብናይ ነፍሱ-ትሕተት ተረድኦን መንፈስን ተጠቐዑ፡ ኣብቲ ሕብረተ-ሰብን ቃልሲ ናይ ውጽዓትን ምትእምማን፡ ሓደነትን ሓድነታዊ ቃልስን ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላእቲ ብግቡእ ንክይካየድ ዓንቃፊ ተራ ዝጸወት ኣረኣኢያ እዩ። ናይ ጽበት ኣረኣኢያታትን ንጥፊታትን ብሕብረ-ብሄራዊ፡ ብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዓት ውደባታት ክንጸባረቕን ክዝውተርን ዝክእል ተርእዮ እዩ።

ኣብ ቃልስና ዝራኣዩ ዘለዉ ናይ ጽበት ኣተሓሳስባታት እንታይ ኣሉታዊ ኣስተዋጽኦ ይገብሩ ኣለዉ ኢልና ክንርኢ እንክለና ድማ፡ ሕብረ-ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ዝሓዙ ጸብብቲ ኣረኣኢያታትን ኣካላትን፡ ውደባም /ሰልፎም/ ኣብ ክንዲ ንመሳርሒ ናይቲ ህዝባዊ ቃልሲ ምጥቃም፡ ብኣንጻሩ ከም መረጋገጽን መሓለውን ውልቀ ውድባዊ ጸቢብ ረብሓን ስልጣን ናይ መሪሕነቶምን ገይሮም ብምውሳድ፡ ኣብ ውሽጣም ብናይ ስልጣን ቁሩቁስ እናተመናጨቱን እናተፈናጨሉን ሓይሎም እናኣዳኸሙ ብሓደ ገጽ፣ ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ምስ መላፍንቶም ዝኾኑ ተቃላቲ ኣካላት ብዓይኒ ቅርሕንትን ጥርጠራን እናረኣዩ ምትእምማን፡ ምድግጋፍን ተማሓዚኻ ምቅላስን ከይድልድል ኣብ ምግባር ዝጸወቶ ዘሎ ዕንቅፋት፡ ሓደ ካብቶም ኣብ መስርሕ ሓርነታዊ ቃልስና ዝራኣዩ ዘለዉ ደኸመታትን ጸገማትን እዩ።

ብብሄራዊ መልክዕ ውደባ ዝግለጽ ጸቢብ ኣተሓሳስባን ንጥፊታትን ኣብ ቃልስና ዝፈጥሮ ዘሎ ጸገማትን ደኸመታትን መበገሲኡ ክንርኢ እንክለና ድማ፣ ብሄራዊ ጭቆና መበገሲኡ ደርባዊ ጭቆና ምኃን፡ ብብሄራዊ መልክዕ ውደባ ዝካየድ ቃልሲ ባህሪኡን ዕላምኡን ኣካል ኣምሳል ናይቲ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ቃልሲ ናይ ውጽዓት ህዝብታትና ምኃን፡ ኣብቲ ቃልሲ ናይ ውጽዓት ተቃላቲ ብሄራት /ህዝብታት/ ዝምድና ክህሉ ኣድላይን ግድንን ምኃን፡ ብባህሪ ዘይምቕባል ብቀንዱ፣ ሕጽረት ዓቕምን ተዋክሮን ናይ ገለ ኣካላት ድማ ብመጠኑ ህልዊ ስለ ዝኾነን እዩ። ስለ ዝኾነ ድማ ኣብቶም ብብሄራዊ መልክዕ ዝተወደቡ ኣብ ውሑዳት ዘይኮኑ ኣካላት፡ ብብሄራዊ መልክዕ ዝግለጽ ጸቢብ ኣረኣኢያ ብጭቡጥ ዝረኣን ዝሰርሕን ዘሎ ተርእዮዮ።

ብሄራዊ ጸቢብ ኣተሓሳስባ ኣሉታዊ ተርኢ መጀመርያ ኣብቲ ብብሄራዊ መልክዕ ተወዲቡ ዝቃለስ ዘሎ ጭቁን ብሄር /ህዝብ/ እዩ ጉድኣት ዘውርድ። ምክንያቱ ብሄራዊ ጽበት ዘለዎም መሪሕነታዊ ኣካላት መበገሲ ናይ ደርባውን ብሄራዊ ጭቆንኡን ዝበጽሖ ዘሎ ኣድልዎን ብደርባውን ስነ-ፍልጠታውን ኣገባብ ብልክዕ ስለ ዘይሕብርዎን፣ ከምኡ ዝኣመሰሉ ደርባዊ ጭቆናን ምዝመዛን ዝበጽሖም ውጽዓት መሓዞት ከም ዘለውዎ፡ ምስኡቶም ተደጋጊፉ ምስ ዝቃለስ ንዓወት ቃልሱ ኣገዳስን ኣቃላጣፍን ምኃን ዘርኢ እኹል ፖለቲካዊ ንቕሓት ዘጫብጥ ኣስተምህሮ ስለ ዘይህብዎን ዘይረክብን፡፡ ተደማሚሩ ውጽዓት መቃልስቶም ኣብ ምፍላጥ ይኹን ምስኡም ተደጋጊፎም ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላእቶም ብብቕዓት ኣብ ምቅላስ ዝፈጥሮ ዘሎ ዕንቅፋት /ብኩራት/ ብቐሊሉ ዝረኤ ኣይኮነን።

ብተወሳኺ ብሄራዊ ጸቢብ ኣተሓሳስባ ዘለዎም ኣካላት፡ ዝኾነ ናይ ውጽዓት ቃልሲ ብሄራዊ መልክዕ ውደባን ቃልስን ጥራሕ ብምጥቃም ከም ዝዕወት፡ እቶም ካለኣት መልክዓት ናይ ውደባ ግን ግዚኦም ዝሓለፎምን ከም ዘዩዎውቱን ገይሮም ብምውሳድ፡ ፍሉይ ናይ ብብሄራዊ መልክዕ ዝተወደቡ ውድባት ግንባር ጥራሕ ክህሉን

ክስራሐሉን አብ መስርሕ እናተፈተነ ምምጽኡ'ውን አብቶም ገለ ብብሄራዊ መልክዕ ዝተወደቡ ብሄራትን ውድባቶምን ክፈጥሮ ዝጸንሐ ተነጽሎን ምድኻምን ብቐሊሉ ዝረኤ ኣይኮነን። ብተወሳኺ ገለ ብብሄራዊ መልክዕ ውደባ ዝተወደቡ ጸብብቲ ኣካላት፡ ኣብ ልዕሊ ሓያሎይ ሃገራውያን ተቓዋምቲ ውድባትና ከካይድዎ ዝጸንሑን ገና ብኣተሓሳስባ ደረጃ ዘይተቐየረ ዘሎን ገደብ ዘይብሉ ታሪኻውን ፖለቲካውን ውንጀላ፡ ቅንጻላን ጸለመን'ውን እንተኾነ ኣብ ሞንጎ ተቓዋምቲ ሓይልታትና ክፈጥሮ ዝጸንሐን ዘሎን ምጥርጣራትን ምርሕሓቕን ዘይናግቕ ኣሉታዊ ተራ እዩ ዘለዎ። ብሓጺሩ ብሄራዊ ጽብት ዝፈጥሮ ዕንቅፋት ነቲ ውጽዕ ብሄር /ህዝቢ/፡ ተቓለብቲ ህዝብታትናን ሓይልታትናን ኣብ ህልዊ መድረኽን ብመጻኢ መንጽርን ቀለል ስለ ዘይኮነ፡ ንውጽዓት ህዝብታትና ፖለቲካዊ ኣገንዘቦ ከትሕዝ ዝኸእል ፖለቲካዊ ቃልሲ ብቐጻሊ ከነካይድ ኣድላይን ግድንን እዩ ዝኸውን።

ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ክህሉ እቲ ኣብ ልዕሊ ህዝብታትና ቦቲ ጨቋኒ ስርዓት ዝወርድ ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ጭቆናን ሃይማኖታውን ባህላውን ኣድልዎን ግህሲታትን ዝፈጠሮ ወድዕነት ምኃኑ ፍሉጥ እዩ። ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ክህሉን ከም መሳርሒ ናይ ቃልሲ ብምጥቃም ነቲ ሓባራዊ ወጽዓ ንምውጋድ ምቅላስን ክድገፍ ዘለዎ እዩ። እቲ ክድገፍ ዘይግበእ ግን እቲ ብሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባን ብዘይተወደበ መንፈስን ዝንጸባረቕ ጸቢብ ሃይማኖታዊ ኣተሓሳስባን ንጥፊታትን እዩ። ምክንያቱ ጸቢብ ሃይማኖታዊ ኣተሓሳስባ ዘለዎም ኣካላት፡ ኣብ ደምበ ተቓዋሞና ብዝተፈላለዩ መልክዕ ዝተወደቡ ትምክሕታውያንን ጸብብትን ተቓዋሞ ይኹን ብደሆ ኣብ ዘጋጥሞም ግዝያት፡ ኣብ ክንዲ ብእሩምን ሓላፍነታውን ፖለቲካዊ ቃልሲ ዘካይዱን ዝምክቱን ብኣንጻሩ ኣብ ተራ ግብረ-መልሲ ምሃብ እናተጸምዱ፡ ሃይማኖታዊ መልክዕ ዘንጸባረቕ ፕሮፖጋንዳ ብዝተወደቡን ዘይተወደቡን ኣካላት ብግሉጽን ዘይግሉጽን ኣገባብ ክዝውተር ምጽናሉ፡ ገናውን ኣሉታዊ ምልክታቱ ዘይሃሰስን ዘሎንዮ።

እዚ ጸቢብ ሃይማኖታዊ መንፈስ እዚ፡ ሃይማኖታዊ ምስክኻፍ ካብ ምፍጣር ሓሊፉ፡ ሓደ ዓይነት ሃይማኖታዊ እምነትን መልክዕ ውደባ ዘለዎምን ዘይብሎምን ግን ከኣ ብዝግበዩ መልክዕ፡ ተመሳሳልነት ናይ እምነት ዘሎዎም ኣካላት፡ ኣንጻርና ይጉስጉሱ ኣለዉ ዝብሉዎም ዝተፈላለዩ ትምክሕታውያንን ጸብብትን ኣካላት ዝነዘሕዎ ፕሮፖጋንዳ ንምምካት ዝግለጹ፡ ልክዕ ከምቲ ብሄራዊ ውድባት ዝተፈተነ ፍሉይ ምትእኽኻብ ፈጠሮም ዝነጥፍሉ ግዜ'ውን ስለ ዝነበረ፡ እዚ ነቲ ምጥርጣራት ዝያዳ ክኸብድ ገይሩዎ እዩ። ስለ ዝኾነ ድማ ኣብ ሞንጎ ተቓዋምቲ ሓይልታትና ብሓፈሻ ምጥርጣራት ፈጠሩ፣ ትምክሕተኛታትን ጸብብትን ኣካላት ድማ ንክምዝምዝዎ ዝያዳ ዕድል ረኺቦም፡ ክሳብ ንሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ከም ሓደገኛ መልክዕ ውደባ ናይ ቃልሲ ኣምሲሎም ብምግላጽ፡ ንምድኻሙ ዘይወድዓውን ዘይቅኑዕን ቅድመ ኩነት እናኣቕረቡ ኣንጻሩ ክስርሑ ጸኒሑምን ይሰርሑ ኣለዉን እዮም።

ስለዚ ጸቢብ ሃይማኖታዊ ኣረኣእያን ንጥፊታትን ብተርኡ ኣብ ህዝብታትና ብሓፈሻ ተቓዋምቲ ኣካላትናን ኣመንቲ ፍሉይ እምነት ዝኾነ ውጽዓት ህዝብናን ዝፈጥሮ ዘሎ ኣሉታዊ መንፈስን ዕንቅፋትን ቀለል ስለ ዘይኮነ ኣብ መስርሕ ሓርነታዊ ቃልስና ይኹን ናይ መጻኢ ኩሉ-መዳያዊ ህይወት ናይ ህዝብናን ሃገርናን ዘይጠቅም ስለ ዝኾነ፡ ብእሩምን ሓላፍነታውን ቃልሲ እናመከትና ንከነፍሽሎ ምቅላስ ኣገዳሲ እዩ ዝኸውን።

ጥቕልል ብዝበለ ኣገላልጺ፡ ካብ ብዝተፈላለዩ መልክዓት ዝተወደቡ ይኹኑ ዘይተወደቡ ኣካላትን ውልቀ ባእታታትን ዝብገሱን ዝዝውትውሩን ናይ ትምክሕትን ጽብትን ኣተሓሳስባታትን ንጥፊታትን ጸረ-ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ቃልስናን ስሉጥ ዓወቱን መጻኢኡን ስለ ዝኾነ፡ ንምፍሻሎም ብንቕሓት ክንቃለስ ግድንን መተካእታ ዘይብሉን ስለ ዝኾነ መኸተና ኣደልዲልና ኣብ ቃልሲ ዓቲብና ንመርሽ።

**መራሒ ህግደፍ ዝገበሮ ቃለ-መጠይቅ፡
ዘይተለመደ መርድእ ቅድሚ ሞት ንኣምላኽቲ፡ ጭቡጥ ደገፍ ንደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢዩ**

መገባሲ ዘይብሉ መደምደምታ የለን። መሰረቲ ዘይደልደለ ህንጻ ኣብ ሓጺር ግዜ እንተፈረሰ፣ ብጽቡቕ ስነ-ምግባር ተኸስኩሱ ዘይግበዩ ቆልዓ ካብ ባህልን ኣካይዳን ዝነበረሉ ሕብረተ-ሰብ ፍሬም እንተወጽኦ፡ ብፍጹም መን ከማይ ብሕሉፍ ትምክሕታዊ ኣረኣእያ ዝተሃንጸ ፖለቲካዊ ስርዓት ንኻልኣት ለኻኽሎ ፍብ ገምግም ውድቀት እንተምረሐ ክገርም ኣይክእልን። ህዝቢ ለኪሙ ፍብ ውድቀት ዘምርሐ ፖለቲካዊ ስርዓት፡ ኣብዚ መደምደምታዚ ዝበጽሕሉ መገባሲ ምኽንያት ኣዳቕቕኻ ምፍላጥን ካብኡ ክውሰድ ዝከኣል ትምህርቲ ምውሳድን ግን ኣገዳሲዩ። ስለምንታይ? ሓደ እቲ ዝተበላሸወ ክዕረየሉ ዝክእል ዕድላት እንተሃልዩ ሃሰስ ንምባል፡ ካልኣይ ብሸለልትነት ድዩ ብሕጽረት ተመሳሳሊ ጌጋ መታን ከይድገም።

ብበዓል ሞያ ዘይተቀየሰ፡ ኣብ ጽኑዕ ባይታ ዘይተሰረተን ንሓደ ህንጻ ዘድልዩ ቀረባት ብምልኣት ዘይረኽበን ህንጻ ለጣጢፍካ ብቅብኣ ማሕ ማሕ ከም ዝብል እንተገበርካዮ ከምቲ “እናጎዩዩ ዝተግጥቅዎ እናጎዩዩ ይፍታሕ” ዝብሃል ብቐለል ፍብ ፍርስራሕ ተቐይሩ ኣደዳ ዘይተሓሰበ ክሳራ ክገብረካ ናይ ግድንዩ። ካብ ብህጻንነቱ ኣወንታዊ ታሪኽ ወለዱ ዝነበረሉ ሕብረተ-ሰብ፣ ባህሊ፣ ቋንቋ፣ ሚላ ኣነባብራ፣ ፍቕሪ መሃዝነት ስራሕ፣ ኣኽብሮት ንወለድን ምእዙዝነት ንሕግን ብግቡእ ክፈልጥ ከይተገብረ፡ ኣብ ህንጻት ግዳማዊ ተሽለ ሰብነት ዘትኮረ ምክንኻን ዝተብረሉ ቆልዓ፡ ኣብ ኣተሓሳስባኡ ካብ ትጽቢት ዝተገብረሉ ንታሕቲ ኮይኑ ምስ ዝርከብ፡ እቲ ኣብዚ ዘብጸሐ ጉድለት ብቐንዱ ናይ ወለዱ ወይ ኣለይቱ ደኣምበር ናይቲ ህጻን ክኸውን ኣይክእልን።

ስለምንታይ ካብ መጀመርያኡ ኣብቲ መሰረታዊ ነገር ማለት ህንጻት ውሽጣዊ ስነ-ኣእምሮኣዊ ብልሕን ብስለትን ዘድሊ ጸዕሪ ስለዘይተገብረሉ። ኣብ መዳይ ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ምስ እንመጽእ ድማ፡ ካብ መፈለምታኡ ልንም ቦቲኹ ብደስ ዝበሎ ክኸይድ እንከሎ ዓገብ ዘይተባህለ ፖለቲካዊ ውድብ፡ ደረጃ ዘብጸሐ ጥፍኣት ኣብ ጥርዚ በጺሑ ምስ መረረ ኣጸብዕትኻ ናብኡ ጥራሕ ምምልካት ምልኣት ኣይህልዎን። ብወጽዓ ህዝቢ ስለ ዝተዛረበ፡ ብግዳማዊ ቅርጽ፡ ብፍቶት ድዩ ብግዲ ብዙሓት ሰባት ኣብ ዙርያኡ ስለ ዘሰለፈ፡ ኣጽዋር ኩፍት ስለ ዝወነነ፣ ብዓይነትን ብገንዘብን ስለዝሃብተመን፡ ብባህሪ ህዝባዊ፣ሓፍነታዊ፣ ኣኸባሪ ህዝብን ሕግን ገይርካ ክትወስዶ ቅኑዕ ኣይኮነን። ካብ ግቡእ ንላዕሊ መን ከማኻ፡ ኩለንተናይ ንዓኻ እናበልካ ክትከፍኽኻን መሰረታዊ ጌጋዩ።

ብባህሪኡም ክብሪ ካብ ዘይግበኡም ዝኸበሩ፡ ስርዓታት ሓደ እዚ ንኤርትራን ህዝባን ዘዋርድን ዝብትንን ዘሎ መንግስታዊ ጉጅለዩ። ቅድሚ ፍብ ዝባኑ ዝቐልዕ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲያውን ናይ ጥፍኣት ሓይሊ ምስግጋሩ፡ ከም ሓደ ፖለቲካዊ ውድብ ምንቅስቓስ ካብ ዝጀመረሉ ኣትሒዙ፡ ኣብ ባህሪኡን ኣሰራርሓኡን፡ ነቲ ህዝቢ ዝጠልቦ ዝነበረ መሰረታዊ ነጻነታዊ፡ ሓርነታዊ ደሞክራሲያዊ መሰላት፡ ክምልስ ከምዘይክእል፡ ብኣንጻሩ ንሱ ንገዛእ ርእሱ ዝኸፍኦ ዝጨከነ ጸላኢ ክኸውን ከም ዝክእል ጭቡጥ ምልክታት ነይሩዩ። ኣቐዲሞም ዝለበሙ ሓላፍነታውያን ደሞክራሲያውያን ባእታታት፡ ክሳብውን ምንቅስቓሳት ርሑቕ ጠሚቶም ኣመት ይህቡ ነይሮምዮም። ናይ ሓደጋ ደወል የስምዑ ነይሮምዮም። ርሑቕ ጠሚቶም ዝሓደሮም ስኽፍታ ብዓውታ ዝገለጹ፡ ተወዳዲቦም ክገርሕዎ ዝፈተኑን ንህዝቢ ዝሓበሩን ወገናት ከቢድ ናይ ህይወት ዋጋ ከፈለምሉዮም።

እንተኾነ ግን ዝበዝሑ ኤርትራውያን ምውጋድ ቀዳማይ ጸላእን ምምላስ ሕቶ ሃገራዊ ነጻነትን ደኣምበር፡ መሰረታዊ ደርባዊ ባህሪ ናይዚ ጉጅለ፡ ንምድንጋር ዝጥቀሙሉ ዝነበረ ሚላ፡ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ተጋደልትን ዝፍጽሞ ዝነበረ ጨካን ኢደ-ውናዊ ስጉምትን ደረጃ ብደረጃ ናብይ ክምዕብል ከም ዝክእል ቅኑዕ ኣገንዘብ ስለ ዘይነበሮም፡ ከም ቅቡል ወሲዶም ኣጅኻ፡ መን ከማይኻ ብዝብልዮም ዘተባብዕዎ ነይሮም። ኣብ ኩፍት ውዲሉ ክንደይ ኣጽዋርን ሰብን ማሪኹ ደኣምበር፡ እቲ ውድብ ዝምረሓሉ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብን ዕላማን እንታይ ይመስል? ውሽጣዊ ደሞክራሲያዊ ምሕደራኡን ስኒቱንኸ? ጉዕዞኡ ካብይ ናብይ? እቶም ወሰንቲኽ በዓል

መንግሥት? ብኸመይከ ናብቲ ናይ ምውሳኔ ቦታ ደይቦም ግቡእ ትኹረት ዝወሃቦ ኣይነበረን። ጸይቕ ኣብ ክንዲ ዝግራሕ ካብ ውሑዳት ዘይኮኑ ግሩሃትን ስምዒታውያንን ብዝጀምርካዮ ቀጽል፡ ሲጋእ ኣይትበል፡ ኣይትሰከፍ ኣብ ጎኒኻ ኣለና ዝብል መተባብዒ ይረክብ ስለ ዝነበረ ሻዲኑ። ንሱ ዘይፈጠራ ክብርቲ ህይወት ደቂ-ሰባት፡ ብዘይብቐዕ ምክንያት ከሳቑ፡ ከማሰን፡ ከጥፍእ ሕጋዊ ፍቓድ ዝረኸበ ክሳብ ዝመስል ስራሕይ ኢሉ ተታሓሒዞም። ኣንጊሁ ካብ ሰብኣዊ መሰላትን ኤርትራዊ ሃገራዊ ክብርታትን ፍጮ ወጺኡ። ብትዕቢት ሓቢጡ፡ ብደም ሰኸሩን። “ቆልዓ ብንእሱ ቆርቦት ብርሕሱ” ከም ዝተባህለ ኮይኑ፡ ብኣጋ ከይተጻዘዘር ከሎ ብንቕሓት ስለ ዘይተመከተ፡ ኣብ ጉዳይ ህዝብን ሃገር ደስ ዝበሎ ስጉምቲ ክወስድ ሓንጎጎፋይ ኢሎም ዝቐበሉ ግሩሃት ኣምለኸቲ ኣፍርዮ።

ዝተናወሐ ፖለቲካውን ዕጥቃውን ቃልሲ ዘካየደን ክቡር ኩለ-መዳያዊ መስዋእቲ ዝኸፈለን ህዝቢ ድማ፡ ኣብ ክንዲ ካብ ዝሓመቐ ኣገዛዝኣ ናብ ዝሓሸ ስርዓተ ምሕደራ ዝልወጥ፡ ግዳማዊ መግዛእቲ ኣባሪሩ፡ ብፍጹም ወሳኝነት ናይ ሓደ ሰብ ብዝዝወር ካብ ሕብረተ-ሰብ ፍጮ ብዝወጸን ብደም ዝሰኸረን ናብ ዝኸፍኦ ዘቤታዊ መግዛእቲ ተሰጋጊሩ። እዚ ብንእሱ ብህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣጺያን ኣሰርራሓን ዘይተቐርጠጠ፡ ብደም ዝሰኸረ መን ከማይ በሃሊ ጉጅለ፡ ኣብ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ሓኩሩ። ካብ ዝለዓለ ክሳብ ዝተሓተ ቁጠባዊ መትንታት ሃገር ተቐጸጸሩ። እንታይ ክመስልን ክገብርን ከም ዝኸእል ብዘይካ ንኣምለኸትን ናይ ፖለቲካ ግሩሃትን ብሩህዮ ነይሩ። ልዕሊ 25 ዓመት ኩናትን ወረ ኩናት፡ ስደትን ሞትን ብዘይተፈልዮ ፍጹም ብትምክሕቲ ዝተላዕጠጠ ጨካን ምሕደራ ዝዘኣ። ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ብ27-28 ጥሪ 2017 ኣብ ዝገበሮ ቃለ-መጠይቕ ዝሰማዕናዮ ብሃለውለው ዝተሰነዩ ፖለቲካዊ ኣሸካራዓል ከኣ መግለጺ ናይቲ ካብ ዝፍጠር ኣትሒዙ ወኒንዎ ዝመጸ ልጓም ኣልቦ ስድነት ደኣምበር ሕጂ ዘማዕበሎ ሓድሽ ባህርያት ኣይኮነን።

ህዝብታት ኤርትራ ልኡላዊት ሃገር ዝውንኑ ልኡላዊ ህዝብታትዮም። ኣካል ኣምሳል ማሕበረ-ሰብ ዓለም ድማዮም። መራሕቲ መንግስታት ከም ልሙድ ዝገብርዎ፡ ህዝብታት ብተመሳሳሊ ከም ልሙድ ዝጸበይዎ ጉዳይ መግለጺ ሓድሽ ዓመት፡ ኣብ ድሮ ወይ ኣብ ዕለቱ ምስማዕዮ። ብምክንያት ሓድሽ ዓመት ዝወሃብ መግለጺ ኣብ ዝሓለፈ ዓመት ዝተሰርሐን ዘይተሰርሐን ኣብ ዝመጽእ ዓመት ክስራሕ ዝተታሕዘ መደባት መንግስትን ሓበሬታ ምርካብዮ። ኣብ ኤርትራ ግን ንህዝቢ ዘፍርሕ ደኣምበር ብህዝቢ ዝፈርሕ መንግስቲ ስለዘየለ፣ ኣብዛ ሃገር ሚሊዮናት ሓደ ሰብ ከም ደስ ዝበሎ ዝዕንድረሉ ኩነታት ነጊሱ። ሕጋዊ ተሓታትነትን ትካላዊ ኣሰራርሓን ስለዝበኸረ፡ ኣረጊት ዓመተ 2016 ተረሲዑ። ሓድሽ ዓመት ኣትዮ ሓደ ወርሒ ከቐጽር ሳልስቲ ምስተረፎ ብ27-28 ጥሪ 2017 ቃለ-መጠይቕ ፕረሲደንት ኢሳያስ ኣፈወርቂ ብምክንያት ሓድሽ ዓመት ፪፬፻፯ ተባሂሉ ቀሪቡ። እዚ ንዝኣር ርእሱ ስለምንታይ ዝብል ሕቶ ዝፈጥርን ደረጃ ትዕቢት ኢሳያስ ኣፈወርቂ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኮለል ኣቢሉ ዘርእንዮ።

እዚ ካኣ ተጽዕኖ ዝፈጥር ህዝቢ ከም ዘየለ፣ ሕጋዊ ህላወን ፖለቲካዊ ህይወትን ዘለዎ ብትካል ደረጃ ዝግለጽ ህግደፍ ዝበሃል ውድብ ከም ዘየለ፣ ትርጉም ዘለዎ ካቢነ ሚኒስትራት ከም ዘየለ፣ ሩሕ ዘለዎ ፍርዳዊ ትካል ከም ዘየለ፡ ንመስል ህዝብን ክብረት ሕግን ዝከላኸል ሓይልታት ምክልኻል ዝበሃል ከም ዘየለ፡ ሃገር ከም ሃገር ኣብ ትሕቲ ምሉእ ምሕረት ናይ ሓደ ሰብ ከም ዝወደቐት ብሩህ መረጋገጺ ነይሩ። ኣብ ከምዚ ዝበለ እንኮ ሰባዊ ስርዓት ዝወደቐ ህዝቢ ኣብ ከመይ ኩነታት ከም ዝርከብ እንታይ ዓይነት ፖለቲካዊ፡ ቁጠባዊ፡ ማሕበራዊ ህይወት የሕልፍ ከም ዘሎን ቃለ-መጠይቕ ናይቲ ውልቀ መላኺ ከይተጸበኻ ንምግማት ኣየጸግምን።

ኢሳያስን ጉጅለኡን ኣብዚ ዝሓለፈ 25 ዓመታት፡ ብፍላይ ከኣ ድሕሪቲ ባዕሉ ብመሬት ይግበኣኒ ኣመኸኒዮ ምስ ኢትዮጵያ ዝወለዎም ከቢድ ሰብኣዊ፡ ንዋታውን ሞራላውን ዕንወት ዘውረደ ዘይፍትሓዊ ኣብራሲ ኩናት፡ ምሉእ ንምሉእ ብስዕሪቱ ምዝሓሙ፡ “መንግስቲ ኤርትራ ንሕውየት ብኩናት ዝተረመሰ ቁጠባ ሃገር ከቢድ ባጀት ስለዑ ብዘይዕረፍቲ ይረባረብ ኣሎ። ርኡይ ገሲጋስ ምዕባል ድማ የምዝግብ ኣሎ። ህዝቢ ብዝረኸበ ናይ መነባብሮ ለውጢ ንመንግስቲ እናመስገን ኣፎይ ኢሉ ውጽኢት ነጻነቱን መስዋእቲ ደቁን ብልምዓት የስተማቕር ኣሎ። ይኹን ደኣምበር ዓይኖም ደም ዝመልኦም ኣብ ቀረባን ርሑቕን ዝርከቡ ጸላእትን ተጸባእትን ተዋዲዮም ይዕንቅፉናን ይጸብኡናን ኣለው። ዝገበሩ እንተገበሩ ግን፡ ንመንግስቲ ካብቲ ቀንዲ ዕማሙ ዝኾነ

መደባት ልምዳት ከጎናድብዎ አይክእሉን። መንግስቲ ነገራት ካበይ ተበጊሱ አበይ ከም ዝግርፍ ደቂቕ አፍልጦን ውህሉልን ተሞክሮ ስለዘለዎ፣ ካብ መስመሩ ወጺኡ ደድሕሪኡም አይከይድን። ዘይከም ኣብ ካልኣት ሃገራት ኣብ መንጎ መንግስትን ህዝብን ኤርትራ ዘሎ ዝምድና ከም እምነ ዓረ ዝተረረ ስለዝኾነ፣ ሃቕነኣም ምስ ከውሒ ተላቲምካ ምምላስኩም እናበለ ብዘይዕረፍቲ ክክብኡ ምጽናሑ ኩሉ ዝፈልጦ ሓቂዮ። ገለ ጊዜ ከኣ፣ ነቲ በዓል ቤትን ወሳኒ ሓይሊ ልምዳትን ዝኾነ ህዝቢ ጎስዮ፣ ሓይልታት ልምዳት፣ መንግስቲ፣ ሓይልታት ምክልኻልን ሰብ ሃብትን፣ ም ኢሉ ንሰማዒ ዘስደመመ ወግዳዊ ጎስጓጎት የካይድ ምንባሩ ናይ ቀረባ ተዘክሮዮ።

ውልቀ መላኺ ኢሳያስ አፈወርቂ ኣብቲ ብ27-28 ጥሪ 2017 ዝገበሮ ቃለ-መጠይቕ፣ ኣብ ዓመተ 2016 ጥራሕ ዘይኮነ፣ ኣብዚ ዝሓለፈ 25 ዓመታት ዝኾነ ትርጉም ዘለዎ ናይ ልምዳት መደባት ከምዘይተሰርሐዮ ብወግዒ አሚኑ። ነቲ ልዕል ክብል ዝተገልጸ ኣብ ልምዳት ተጻሚደ ኣለኹ። ገስጋስ ምዕባል የመዝግብ ኣለኹ። ህዝቢ ብዝረኸቦ ናይ መነባብሮ ለውጢ ሩፍታ ረኺቡ። ንመንግስቲ ኣመስጊኑ፣ ጸላእትን ተጻባእትን ግን ብዘመዝገብናዮ ቁጠባዊ ገስጋስ ቀንኦም ክዕንቅፉና ይህቅኑ ኣለው። ግን ኣይክእሉን፣ ስናበለ ንዊሕ ዓመታት ደጋጊሙ ዘቃልሐ ዝነበረ ባዶ ምንባሩ ብብሩህ አረጋጊጹ። ኣብ ውሽጢ 25 ዓመት ብመጽናዕቲ ብውጥን ዝተጀመረን ኣብ መደምደምታ ዝበጽሐ መደባት ልምዳት ከም ዘይነበረ ከይተሰከፈ ሓቢሩ። ጸላእትን ተጻባእትን ዝግንቀፍዎ መደባት ልምዳት ከም ዘይነበረውን እግረ መንገዱ አሚኑ። “ባዕላ መውጽኢት ደርፊ ባዕላ መጥፍኢት ደርፊ” ከም ዝተባህለ ምስል ኮይኑ። ኣብ ክስቶ ከምዚ ክግበር ተሓሲቡ ነይሩ፣ ገለ ተጀሚሩ ነይሩ፣ ንቕድሚት ክትግበር መደባት ተታሒዘሉ ኣሎ ወዘተ ዝብል ናይ አሽካዕል መደረ ካብ ምሃብ ሓሊፉ፣ ኣብዚ ዓመትዚ ከምዚ ዝበለ መደባት ሒዘና፣ ብክንድዚ ባጀትን ጊዜን ዛዘምና። ኣብ ረብሓ ህዝቢ ኣውዒልና ኢሉ ሓንቲ ኣብነትውን ከቕርብ ኣይክኣለን። ንሱ ኣብ ቃለ-መጠይቕ መብራህትን ማይን ካብቶም ቀዳምነት ተዋሂብዎም ክፍትሑ ዘለዎም መሰረታዊ ጠለባት ህዝቢ ምዃናም፣ ጸገም ቀረብ ኤሌትሪክን ማይን ብምልኣት ከይመለስካ ዝኾነ ይኹን መደባት ልምዳት ክካይድ ከምዘይክእል፣ ብሰንኪ ሕጽረት ቀረብ ኤሌትሪክ ፋብሪካታት ስሚንቶን ጨርቃ ጨርቂ (ባራቶሎ) ደው ከም ዝበለ፣ ኣብ ገዛውቲ ናይ ዝበርህ ኣምቡልውን ጸገም ኣሎ ክብል መዲሩ።

ኣብ ሕርጊጎ 120 ሚጋዋት ዘመንጩ ሓይሊ ነይሩ፣ ምስተበላሸወ ስለዘይተዓረየ ግን፣ ሕጂ ብተግባር ተለጋጊቡ ብሃገር ደረጃ 70 ሚጋዋትዮ ዘሎ። ኣብ ከተማታት ኮነ ገጠራት ከቢድ ሕጽረት ማይ ኣሎ ክብልውን ገለጹ። ጠለባት ሓይሊ ኤሌትሪክን ማይን ንምዕባል ሓንቲ ሃገር መሰረታዊ ነገሮዮ። ኣብ ውሽጢዚ ዝሓለፈ ርብዒ ዘመን ንኹሉ ዘዕገብ ቀረብ እንተዘይተመለሰ፣ ክሳብ ንምንባር ሓደጋ ዝኾነሉ፣ ቀረብ ሓይሊ ጸዓት ብሃገር ደረጃ 70 ሚጋዋት፣ ብመስኖ ሕርሻ ንምልማዕ ዘይኮነ፣ ንዘስተን መብሰሊ መግብን ሕጽረት ማይ ዘጋጠመሉ ምክንያት፣ ካብ ኮነ ኢልካ ህዝቢ ንምስቓይን ንምድካይን ዝተገብረ መደብ ምዃን ሓሊፉ ካልእ ዘእምን ምክንያት ክወሃቦ ኣይክእልን።

ህዝቢ ኤርትራ ህርኩት ህዝቢዮ። ክፈል ዘዝተባህሎ ግብርን ቀረጽን ድማ ይኸፍል ኣሎ። ስቢል ይኹን ወተሃደር ብሰማዊ ደሞዝ ይነብር ኣሎ። ጉጅላዊ መንግስቲ ብስም ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ብቢሊዮናት ዝቐጸር ሓገዛት ካብ ለገስቲ መንግስታት፣ ኣህጉራውያን ውድባትን ትካላት ረዲኣትን ይረክብ ኣሎ። ልኡኽ ናይ ገለ ርእሰ ሓላንን ዞባውያን ተወዳደርትን ኮይኑ ክሳብ ልኡላዊ መሬትና ብምክራይ ገንዘብ ይግሕጥ ኣሎ። ምስ ዝተፈላለያ ኩባኒያታት ዕደና ተሻሪኹ መዓድናዊ ሃብትና ይጉሕጉሕ ኣሎ። እዚ ኩሉ ምንጩ ኣታዊታት እናሃለው፣ ኣብ ውሽጢ 25 ዓመታት ካብ ሃፋ (ጂኦተርማል) ካብ ንፋስን ጸሓይን ጠለባት መብራህቲ ክምልሱ፣ ዓበይቲ፣ ማእከሎትን ናእሽቶን ዲጋታት ሰራሕ ጠለብ ማይ ክምልስ ዘይፈተነሉ ምክንያት ብዘይካ ዘይድሌት ካልእ መልሲ ኣይርከቦን።

ኣብ ትሕተ ቅርጽ፣ መዓርፎ ነፈርቲ፣ መጎዓዝያ ባሕሪ፣ መጎዓዝያ ምድሪ፣ መንበሪ ኣባይቲ ከቢድ ጸገማት ኣሎ። ኣብ ውሽጢዚ ዝሓለፈ 25 ዓመታት ዝተበጋገሰ ነይሩ፣ ግን ኣይቀጸለን። መዓርፎ ነፈርቲ ኣስመራ ኣሪጉዮ። ጸቢብ ስለ ዝኾነ ክሰፍኡ ኣለዎ። ኣብ ባጽዕ ዝተሰርሐ ኣሎ ግን ይሰርሕ የለን። ኣብ መጎዓዝያ ባሕሪ ዝኾነ ስራሕ ኣይተሰርሐን። ኣብ ውሽጢዚ 25 ዓመት ከኣ ካብ ጸጋታት ባሕርና ኣይተጠቐምናን። መጎዓዝያ ምድሪ ኣይኮነን ሓድሽ ክንሰርሕ ነቲ ኣብ ጊዜ መግዛእቲ ጣልያን ዝተሰርሐ ተኸዓዒቲ ካብ ኣገልግሎት ወጻኢ ኮይኑ

ዘሎውን ጽገና አይተገብረሉን። ናይ ዘመናዊ ማሕበራዊ መራኸቢታት ቀረብ ጸገም አሎ። መንእሰያት ብአካልን ብሰነ-አእምሮን ብቐንጥ ንምግባር ገዢቹ ባጀት መዲብና ንሰርሕ አለና። ኣብ ዓመት ናይ 12 ክፍሊ ፊተና ካብ ዝወሰዱ ተማሃሮ 20% ናብ ኮሎጂት ክኣትው ብምግባር 10 ሽሕ ብዲፕሎማን ዲግሪን ነመርኹ አለና። ነጥቢ ዘይመጸአሎም ከኣ፡ ስለዘይሰለጠ ባዕሉ ይፈልጥ ከይተባህለ ብዘተፈላለዩ ሞያ ክሰልጥኑ ንግበር አለና። እንተኾነ ግን ብ10 ሽሕ ዝቐጸሩ መንእሰያት ኣብዛ ከተማ ዘውን ክብሉ ክትረኡ እንከለኻ ትግረም፡ እንታይ ሰራሕም ይነብሩ አለው፡ ካበይ ኣምጺአሞ፡ ግዜኣም ኣብ ምንታይ የጥፍእዎ አለው እናበለ ድማ ይሓትት። ነቲ ንሱ ዝፈጠሮን ንሱ ድማ ዝሕተተሉን ናይ ቃላት መደረጋሕ ፈኒይሉ። ኣኸላባት ኣዋፊሩ፡ ከም ክልብን ሰባኣን ኣብ ሃደን መንእሰያት ተጸሚዱ ከም ዘሎ እናፈለጠ ክዋራዘ ፈቲኑ።

ብዘኾነ እቲ ቃለ-መጠይቕ ጀሚሩ ክሳብ ዝውድእ ሃለውለውዮ። ኣንሳብ መራሒ ሃገር፣ ጸኒሑ ተዓዛቢ፣ ተገልቢጡ መሃንድስ፣ ናይ ተክኒክ ባዓል ሞያ፣ ገለ ግዜ ሓታቲ፣ ተገልቢጡ ተሓታቲ ብዘመስል ኣንፈቱ ዘይፍለጥ ዝተደዋወሰ ኣቀራርባ ባዶ ኣመራርሓኡ ንሃገር ባዶ ከም ዝገበራ ኣሚኑ። ከም መራሒ ግን ነዚ ዝኣመነሉ ባዶነት ይቕረታ ኣይሓተተሉን። ምልክት ሕፍረትውን የንጸባርቕ ኣይነበረን። ብኣንጻሩ ነቲ ኮነ ኢሉ ዝሰርሓሉ ዘሎ ናይ ኣድኪኻ ግዛእ ሕሱር ሚላ ካብ ነብሱ ከርሕቕን ንካልኣት ጸላእትን ተጸባእትን ኢሉ ዝገልጸም መንግስታት ከሰክሞም ክመጣጠርዮ ተሰሚዑ። ህዝብን መንግስትን ክፈላልዩ፡ እዛ ሃገር መንእሰይ ኣልቦ ክተርፍዎ ከፍርስዎ፡ ኣብ ድኸነትን ሽግርን ክነብር ኣናጸርና ዘይተገብረ ውዲት የለን። ብዙሕ ተጸብኦታትዮ ገጢሙና። ሕጂ ግን ለቢምና ኣለና። ተማሃሮና ኣለና። ዓለም ኣብ ትሕቲ ሓደ ቀጽሪ ኣእቲኻ፡ ፍኒሕኒሕ ንዝብሉ ገለ መዓገሲ እናገበሩ ነቶም ኣናሸቱ ዓቕሚ ዘይብልና ድማ ስቕ በል ኣታ ኢሎም እናገንቱ፡ ብፍላይ ኣብ ኣፍሪቃ በርባዕቲኡ መኣዝን መጋበርያ ዝኾንዎም ስርዓታት ፈጠሮም ክገብርዎ ዝጸንሑ ሃቕነ ኣይሰርሐን። ፈሺሎዮ። ዓለማዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ተቐይሩዮ። ስለዚ ከኣ ከፍርሱና ኣይክእሉን እናበለ ዝጀመሮ ንመንግስታት ኮነ መራሕቲ ሃገራት እከለ ከምዚ ባህሪኡ ከምዚ ዓቕሙ፡ እከለ ፈሪሶዮ ህልው የብሉን ንዝሃረመ ይህረም ናይ ቃላት መደረጋሕ ዘይሰደደሉ የለን። ሓደ ጭቡጥ መልእኽቲ ናይዚ ቃለ-መጠይቕ ኩሉቲ መራሕቲ ህግደፍ መራኸቢታቶም ኣመለኸቶምን ገይርናን ንገብር ኣለናን እናበሉ ዝነበሕሉ ዝነበሩ መሰረት ዘይብሉ ባዶ ምዃኑ ባዕሉ ብልሳኑ ክረጋግጽ ምክኣሎዮ። እዚ ንዝሃረመ ይህረም ዝተፈነወ ናይ ቃላት መደረጋሕ፡ መጀመርያ ዘይተለምደ መርድእ ቅድሚያ ሞት ንኣምለኽቱ ስለዘኾነ ክድነቕ ዝግባእ ጎኑዮ። ብካልኣይ ነቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ብተዘዋዋሪ ዝቐበል፡ ንርእይቶ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ድማ ዝጠቅም ስለዘኾነ ድማ ካብ ዘይምግባር ምግባርካ ይሓይሽ ዘብልዮ።

ወሳኒ ናይ ለውጢ ሓይሊ ዝኾነ መንእሰይ ወለዶን ደምበ ተቐውሞ ኤርትራን።

ኣብ ዝሓለፈ ሕታምና መንእሰይ ወለዶ ኣብ ትሕቲ ጸረ-ህዝቢ ምልካዊ ስርዓት ህግደፍ ምስ ባህሪኡን ድሕረ ባይታ ናይ ኣመጸጽኣ ህዝባዊ ግንባርን ኣተሓሕዝና፡ እዚ ጃንዳዚ ንጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓኡ ክብል ንመንእሰይ ወለዶ ብወተሃደራዊ ስነ-አእምሮን ጥርናፊን ንዝወሃብዎ ቀጢን ትእዛዝ ጥራሕ ዝፍጽም ይኸውን ንነዊሕ ዓመታት ክሰርሓሉ ምጽናሑ ርኢና ምንባርና ዝገከርዮ። ካብዚ ሓለፉውን ኣብ ትሕቲ ብልሽው ምሕደራ ህግደፍ ብትምክሕትን ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማት፣ ብሓሶት፣ ስርቅን ምንዝርናን፣ ውልቃውነትን፣ ዝመሽመመሽ ባህሊ ክጽሎን፡ ኣብ ትሕቲ ምሕረቱ ወዲቑ፡ ነብሰ ምትእምማን ኣጥፊኡ፡ ብራዕዲ ተመሊኹ፡ ኣብ ዘዘዋፈሮ ርእሱ ኣድኒኑ ክሰርሕ ይግደድ ምንባርውን ገለጽና ነይርና። ከም ናይዚ ውጽኢት ከኣዮ እቲ መንእሰይ ወለዶ ኣብ ከቢድ ማሕበራዊ ቁጠባውን ፖለቲካውን ቅልውላው ወዲቑ፡ ፍቕሪ ሃገራዊ ስምዒቱ ተጎዲኡ፡ ከም ናይዚ ተቐውምኡ መግለጺ፡ ካብዚ ሕሰምዚ ከምልጥ ክብል፡ ንስደት ይውሕዝ ምህላውውን ጠቐስና ነይርና። ካብዚ ቀጸልና ካልኣይ ክፋልን ናይ መወዳእታን መዛዘሚ ጽሑፍ ናይዚ ኣርእስትናዚ ንርእኦ።

እዚ መንእሰይ ወለዶ፡ ብክንደይ መከራን ጸበባን እቲ ኩሉ ናይ ስደት ናይ ሞትን ህይወትን ሓደጋታት ሰጊሩ፡ ዕድለኛ ዝኾነ ካብኡም ብሰላም ክነብረሉ ኣብ ዝኸኸል ቦታ በጹሑ፡ እፎይታ ምስ ረኸበን፡ ኣስተዋጽኦኡ ኣብ ቃልሲ ክሳብ ክንደይዮ? መሊኡ ሓሪት ከይቃለስ ዝገብርዎኽ እንታይዮም? ተራ ደምብ ተቃውሞኽ ብኣወንታ ኮነ ብኣሉታ ዘዕርፈሉ ጽልዋ እንታይዮ? ንዘጋጥም ወደዓውን ባዕላውን ጸገማት ሰጊሩ፡ ንደሞክራሲያዊ ተጋድሎና፡ ንቕድሚት ከወንጭፎ ዝኸኸል፡ ታሪኻዊ ሓላፍነቱ ክዋጽእ እንታይ ክገብርዮ ዝህልዎ? ዝብሉ መበገሲ ሓሳብ ገይርና ግቡእ መልሲ ክንረኽቡሎም የድሊ።

ኣብ ደምብ ተቃውሞ ኤርትራ፡ ዝተፈላለዩ ሰባት ካብ ዘለዎም ናይ ቃልሲ ባህግን ድሌትን ተላዒሎም እቲ ጭቡጥ ባዕላውን ወደዓውን ኩነታት፡ ናይዚ ሕጂ ዘሎ መንእሰይ ወለዶ ብኹሉ ሽንካቱ ብዕምቆት ከየገናዘበ፡ ካብ ሕሉፍ ናይ መንእሰይ ናይ ቃልሲ ተመክሮኡም ጥራሕ ተበጊሶም፡ እዚ መንእሰይ ወለዶዚ ኣብ ቃልሲ መሊኡ ዘይምስታፋ ወይ ዘይምክታቱ፡ ከም ናቱ በዓል ቤታዊ ጸገም ገይሩ ብምውሳድ፡ ከም ሓሞቱ ዝፈሰሰ፣ ዝበተኸ፣ ተስፋ ዝቕረጸ፡ ውልቃዊ ማሕበራዊ ህይወቱ ክመርሕ ደኣምበር፡ ኣብ ቃልሲ ክሳተፍ ሓቦ ዘይብሉ፡ ሃገራዊ ስምዒቱ ዝሞተ ገይሩ ዝርኢ ኣተሓሳስባታት ህልዊዮ። እዚ ሚዛንዚ ወደዓዊ ድዩ ወይስ ባዕላዊ ብልክዕ ምርኣይን እተን ኩለን ኣብ ላዕሊ ዝተላዕላ ሕቶታት፡ ብቕርጡው ዝበለ ኣገባብ ምምላሽን ዝከኣል ይመስለና። ቅድሚ ናብዚ ምእታውና ግን፡ እቲ ብዝተፈላለዩ ሰባት፡ ብተደጋጋሚ ኣብ ልዕሊቲ መንእሰይ ኣብ ናይ ቃልሲ ሽዋሃቱ ዘለዎም ሚዛን ዘልዕልዎ ብዝምልከት ገለ ክንብል የድሊ። መጀመርያ ነቲ መንእሰይ ንኹሉ ብሓደ ጠሚርካ፡ ብዘይ ኣፈላላይ ኩሎም ኣብ ሓደ ሚዛን ምቕማጥ ትክክል ኣይኮነን።

ካብቲ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ዘወረደሎም ናይ ምዝመዛ ኣርዑትን ንሱ ዘሰረጸ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ኣተሓሳስባታትን፤ ድሑር ዝመሸመሸ ባህልን ሃገራዊ ስምዒቶም ተጎዲኡ፡ ካብ ድቕድቕ ጸልማት፡ ናብ ንእሽቶ ጨራ ብርሃን ዝርእዩላ ዕድል፡ ንስደት ከምልጡ እንከለው ብርግጽ ብዙሓት ካብኣቶም፡ በቲ ንነዊሕ ዓመታት ብዘይካ ካብ ላዕሊ ዝወርደሎም ትእዛዝ ምፍጻም፡ ናይ ደሞክራሲ ጨራ ዘይረኣዩ፡ ብዘይካ ሓደ ገባሪ ሓዳጊ ብውልቀ ሰብ ዝምራሕ ውድብ፡ ናይ ሕብረ-ብሄራዊ ውድባት ህላወ ዘይርእይሉ፡ ገዛኢ ሕገ-መንግስቲ (ቅዋም) ዘይብሉ ጨፍጫፊ መላኺ ስርዓት ኣብ ዝተቐጸጸራ ሃገር ዝፈጥረሎም ጽልዋ፡ ቀለል ከምዘይኮነ ምርዳእን እቲ ዘጋጠሞም ሽግር ምቕባልን የድሊ።

ኣብቶም መንእሰያት እቲ ገዛኢ ኣረኣእያ እዚ ጽልዋዚ ይኹን ደኣምበር፡ ውሑዳት መንእሰያት፡ ነዚ ሰጊሮም ኣብቲ ሃገራዊ ቃልሲ፡ ክሳብውን ኣብተን ዕጥቃዊ ቃልሲ ዘካይዳ ውድባት ከይተረፈ ሽዑ ንሽዑ ምስ መጽዊት ዘሰለፉ የለውን ማለት ኣይኮነን። ተሰሊፎም ሓርበኛዊ ጀግንነታዊ ተራኣም ይጻወቱ ኣለውዮም። ካብዚ ሓሊፉ ከኣ፡ ኣብተን ውድባት ኣብ መደበር ስደተኛታት ይኹን ኣብ ዝኸድዎ ርሑቕ ናይ ስደት ሃገራት ተራኣም ዝጻወቱ ዝተወደቡን ዘይተወደቡን መንእሰያት ህልዋት ኮይኖም፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ንጥፈታት፡ ኣኼባታት፣ ፈሰቲባላት፣ ሰላማዊ ሰልፍታት፣ ባህላውን ስነ-ጥበባውን ምንቅስቃሳት ...ወዘተ እናተሳተፉ ዝነኣድ ተራኣም ክጻወቱ ጸኒሖምን ኣለውንዮም። ስለዚ፡ ንኹሉ መንእሰይ ብጃምላ፡ ሓሞቶም ዝፈሰሱ፣ ዝበተኸ፣ ተስፋ ዝቕረጹ፣ ብዘይካ ውልቃዊ ማሕበራዊ ህይወቶም፡ ካልእ ህዝባውን ሃገራውን ጉዳይ ዘይዓጠምዮም ምባል ትክክል ኣይኮነን። እዚኦም ነቲ ኩሉ፡ ናይ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ኣተሓሳስባን ተግባርን ዝገደፈሎም በሰላ ብቃልሲ እናመከቱ፡ ኣካልን ኣምሳልን ናይቲ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝቃለስ ዘሎ ደምብ ተቃውሞ ኤርትራ ኮይኖም፡ እጃቦም ምውፋዮም ክተባብዑን ክምጎሱን ዘለዎምዮም።

እቲ ካልእ ዝበዝሐ መንእሰይ ስለምንታይዮ ኣብቲ ሰላም ዝረኸበሉ ቦታ ምስ በጽሑ፡ መነባብሮኡ ምስ ኣመዓራረዩ ከምቶም ውሑዳት ብትብዓት ኣብ ቃልሲ ዝሳተፉ ዘለው መንእሰያት ኣሕዋቱን ኣሓቱን ኣብ ቃልሲ ዘይሳተፍ ዝብል ሕቶውን መልሲ ዝደሊዮ ዝመስለና። እዚ ብዘይካቲ ኣቕዲምና ኣብ ዝሓለፈ ቀዳማይ ክፋል ጽሑፍና ዝጠቐስናዮ ማለት እዞም መንእሰያት እዚኣቶም፡ ብስርዓት ህግደፍ ንነዊሕ ዓመታት ጅሆ ተታሒዞም፡ ኣብ ቃልሲ ከይሳተፉ ዝፈጠረሎም ተጽዕኖ፡ ክሳብውን ዝቐደሙ ወለዶም ነጻነት ንምምጻእ ዝገበርዎ ሓርበኛዊ ተጋድሎ ኣጣሪሎም፡ ንወለዶም ክሳብ ዝራገሙሉ ደረጃ ጽልኣት ዘብጸሖም ንምልዋጦም ግዜን ቃልስን ዝጠልብ ምዃኑ ኣብ ጸብጻብ ምእታው የድሊ። ካልኣይ ንስደት ክመጽ እንከለውውን ኣብቲ ናይ ለውጢ

ሓይልታት ዝጸንሑም ትጽቢትን ተስፋን፡ ምስቲ ኣብ ባይታ ዝጸንሑም ጭቡጥ ኩነታት ቀልጢፎም ኣብ መሳርዑ ክጸንቡ ኣይተባብዑን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ሽዑ ንሽዑ ሓሪፍም ንኸይቃለሱ ናይ ገዛእ ርእሱ ኣሉታዊ ጽልዋን ተጽዕኖን ዝፈጥር ምዃኑ ኣብ ግምት ምእታው የድሊ።

ገለ ካብኣቶም ንምጥቃስ ዝኣክል፡-

1. ተመሳሳሊ እምነት ዘለዎም ብዝሒ ህላወ ናይ ሕብረ-ብሄራዊ ውድባት፡ ምስቲ ህላወ ሕብረ-ብሄራዊ ውድባት ኣብ ዘይብላን ክህልዎ ዘይተፈቓደላን ሃገር ምንባርም ማለት ብእንኮ ጨቋኒ ሰልፌ ትመሓደር ኤርትራ ዝጸንሑም ተመክሮ፡ ዝፈጥረሎም ምድንጋርን ስንባደን ኣገራዊትን ቀልጢፎም ኣብ መስርዕ ቃልሲ ክጸንቡ ኣይተባብዑን።
2. እቶም ውድባትውን ዋላ ብዝሒ ይሃልዎም ብዘይገድስ ኣብ ክሊ ሓደ ሃገራዊ ግንባር ተጠርጎፎም ክቃለሱ ዘይምብቃዖም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ተኻኢሎምን ተኸባቢሮምን ኩሉ ዓቕምታቶም ኣገጻር ስርዓት ህግደፍ ዘቕነዎ ኣብ ክንዲ ዝኸውን፡ ነንሕድሕድካ ምቁንጻብ፡ ምንእኣስን፡ ምንጽጻግ፡ ምትሕምማይን ቕጻሊ ምፍንጫላትን ክርኢ እንክሎ፡ ዝፈጥረሎ ኣሉታዊ ተጽዕኖ ቀሊል ኣይኮነን።
3. ናብ ሰደት ብብዝሒ ምስ ወሓዙ ንምልዋጦምን ምውዳቦምን ዝሕግዝ ስራዕ ዝኾነ ሰፊሕ ናይ ፕሮፖጋንዳውን ምንቕቓሕን ወፍራ፡ ከምቲ ዝድለ ብተኸታታሊ ዘይግበር ምዃኑ ዘለዎ ጸገማት፤
4. እቲ ሃገራዊ ሓይልታት ንገዛእ ርእሱ ገና ኣብ ሕቶ ፖለቲካዊ ደሞክራሲ፡ ኣብ ውሽጢ ውድቡ ይኹን ምስ ካልኣት ኣብ ምዝውታርን ምስራጽን መሊኡ ዘይበቐዐ ምዃኑ፡ ካብ ትምክሕትን ጽብትን ዘይተላቐቐ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ካብ ጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታት፡ ብወገን ብኣውራጃ፣ ብሃይማኖት፣ ብጠቕሚ-ጠቕሚ ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕግማት እናመዘመዙ ክጥቀሙ ዝደልዩ ሸነኻት፡ ብውሽጢ ውሽጢ ጎስንሳት ዘካይዱ ዝገደፈሉ ኣሉታዊ ኣሰራት ብተኣሳሳባ ክቕየር ኣይሕግዞን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ንባዕሉ ኣብዚ ናይ ድሕረት ታኼላ ጥሒሎ፡ ቅነዕ ኣተሓሳስባ ከይቅበልን ከይሰርጸን እዩ ዝገብሮ።
5. ኣብ ገለ ገለኡ ሓሓፊ እቲ ጀብሃን ሻዕቢያን ዝበል ኣተሓሳስባታት ዋላኳ እቲ ድሕረ ባይታ ናይ ኣመላምላን ኣተሓሕዞን ናይቶም ኣብ መስርሕ ብረታዊ ተጋድሎ ዝበሩ ውድባት ነናቱ ተመክሮን ባህልን ዘማዕበለ ይኹን ደኣምበር፡ ኣብዚ ሕጂ ጸረ-ዘቤታዊ መግዛእቲ ዝካየድ ዘሎ ቃልሲ፡ ኣብዚ ተመርኩስካ ዝግበር ምጉጅጃል፡ መትከልን ዕላማን ማእከሉ ዘይገበረ፡ ነዚ ብንቕሓት ኣብ ምስጋር ዓቲቡ ከይቃለሰ ዝገብሮ ምዃኑ፤
6. እቲ ዝርካቡ መንእሰይ ወለዶ ኣብ ፖለቲካዊ ውድባት ዝሳተፍ ብቐጽሪ ውሑድ ይኹን ደኣምበር፡ እናተባባዕካን እናኸሰኸሰካን ብሓሳብን ብግብርን ተሃኒጹ ነቲ ዝሕሸ ሸነኹ ኣብ ጽፍሒ ሓላፍነት ኣይይብካ ክተኻኻእን ክስከምን ኣብ ምግባር ዘሎ ድኸመታት ናቱ ኣሉታዊ ጽልዋ ዘዕርፍ ምዃኑ፤
7. ደምበ ተቓውሞ ብወሳኝነት ምንቕስቓሳቱ ኣብ ሰደት ምዃኑ ገና ኣብ ውሽጢ ሃገር መሊኡ ዘይተሰጋገረን ስትራቴጂካዊ ኣመራርሓ ንምሃብ ዘይበቐዐን ምህላው፡ ነቲ ኣብ ውሽጢ ሃገር ይኹን ኣብ ወጻኢ ዝርከብ መንእሰይ መሊኡ ከይስሕቦን ከይማርኾን ካብ ዝገብርዎ ሓደ ድኹም ጎኒ ናይ ቃልስና ምዃኑ፤
8. ሓደ ካብቲ ቀንዲ ምክንያት ንሰውራ ኤርትራ መሊኡ ክዕወት ካብ ዘይገበሮ ረቓሒ መሪሕ ደሞክራሲያዊ ውድብ ዘይምርካቡ ድሑሩ ኣብ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ከኣ፡ መሊኡ ኣብ ዘይጎልበተሉን ልዕልናኡ ኣብ ዘየረጋገጸሉን ታሪኻዊ መድረኽ፡ ኣብቲ መንእሰይ ወለዶ ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባ ኣብ ምስራጽ ዘሎ ድኸመታት፤
9. ምስዚ ሕጂ ተበጺሑ ዘሎ ዓለማውነት ናይ ግሎባላይሽን ኣተሃላልዎ ብኣወንታ ይኹን ብኣሉታ ጽልዋታቶም ዘዕርፉ ብዝሒ ናይ መራኽቢ ብዙሓን ምህላዎም ብመንጽርዚ ስምዒታቶምን ትርግታ ልቦምን ኣብ ጸብጻብ ብምእታው፡ ናይ ምብርባርም ጥበብ፡ ቅልጡፍን ተዓጻጻፍን ክኸውን ኣብ ምግባር ዘሎ ጸገማት ዝፈጥረሎም ጽልዋታት፤
10. እቲ ሕጂ ዘሎ ወድዓዊ ኩነታት ናይ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ምስቲ ሕሉፍ ተመክሮ ብረታዊ ቃልሲ ኣገናዚብካ ክረኣ እንክሎ፡ ገና ኣብ ዝሕሸ ኩሉ ሸነኻዊ ደገፋት ክረኽቡሉ ኣብ ዝኸእል ደረጃ ቃልሲ ዘይበጽሖ ምህላው ዝህልዎ ጽልዋታት፤
11. እቲ ናይ ጸላኢ መናፍሓት ኣብ ኢትዮጵያ ኮይንካ ምቅላስ፡ ከም ሃገራዊ ክድዓት ገይሩ ዘቕርቡ ሸርሒታት-ብቕጻሊ ኣብ ምቅላዕ ዘሎ ሕጽረታት ኣብ ገለ ገለ ናቱ ኣሉታዊ ጽልዋታት ዘዕርፍ ምዃኑ፤

12. እዚ በዓል ቤታዊ ጸገማት ናይ ደምበ ተቓውሞዚ፣ ምስ ካለአት ወድዳዊ ጸገማት ተደማሚርም ኣብቲ መንእሰይ ዘዕርፎ ኣሉታዊ ጽልዎታት ኣቃሊልካ ዘይረከ ምኃኑ፤

እዚ ገለ ካብቲ ነቲ መንእሰይ ወለዶ፣ መሊኡ ከቲቱ ከይቃለስ ካብ ዝፈጥርሉ ኣሉታዊ ጽልዎታት፣ ይኹን ዳኣምበር ብሸነኽ እቲ መንእሰይ ወለዶ ዝረኣዩ ናይ ገዛእ ርእሱ በዓል ቤታዊ ድኽመታትውን ካበይ ይምንጭው ምርኣዮም ኣገዳሲዮ።

ሀ. መንእሰይ ንባዕሉ ብተፈጥሮኡ ውዑይን ተበላሓትን ባህሪ ዘለዎ ምኃኑ ዝፍለጥ ኮይኑ፣ ብዙሓት ናይ ትምህርትን ምርምርን ዓቕሚ ዘለዎም ክንሶም ባዕሎም ተበግሶ ወሲዶም ይሓይሽ የዋጽእዮ ኢሎም ዝርእይዎ ቅኑዕ መስመር /ዕላማ/ ኣለልዮም ክቃለሱ ኣብ ክንዲ ዝፍትኑ፣ ብዙሓት ብዝተፈላለዩ ድሑር ዝንባሌታት ተጸልዮም ብዙሕ ርሕቀት ክወስዶም ኣብ ዘይክእል ምትእኽኻባት ክውዳደቡን ወይ ፈጸሞም ተስፋ ቆሪጾም ከይተወደቡ ካብ ቃልሲ ዝበኹሩ ውሑዳት ኣይኮኑን።

ለ. ብርክት ዝበሉ መንእሰያት ናይ ትምህርቲ ዓቕምን ናይ ምርምር ብቕዓትን ዘለዎም እናኾኑሕሉፍ ተሞክሮ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ሰውራ ኤርትራ ምስቲ ኩሉ ዝነበሮ ሃገራዊ ፍቅርን ውፋይ ሓርበኛዊ ተጋድሎኡን ንምንታይ ሰውርኡ መሊኡ ኣይተዓወተን? ድሕሩ ከኣ ሽግራት ናይ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ፣ እቲ መንእሰይ ከምቲ ዝድለ መሊኡ ክሰለፍ ዘይምኽኣሉን እንታይዮም እቶም ጸገማት? ኣብዚ ጉዳያትዚ ባዕሉ ተበግሶ ወሲዶ ኣብ ምጽናዕን ተርኡ ኣብ ቃልሲ ከምቲ ዝግባእ ክበርክት ዘይምኽኣሉን ሓደ ካብ በዓል ቤታዊ ጸገማቲዮ።

ሐ. ግዝያዊ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታት ክትምእርር ክትበል፣ ብሓደ ሸነኽ ውድባት በዚሓን እናበልካ፣ ብካልእ ሸነኽ ከኣ ብበለጽ ብስም መንእሰያት እናሸቀጥካ፣ ክንዲ ኣብቲ ዝቐደመ ውድባት ኣጽኒዕካ ኣብ ዝግገብካሉ ምቅላስ፣ ናይ ገዛእ ርእሰኻ ናይ መንእሰያት ውድብ ገይርካ፣ ነቲ ዝጸንሐ ውድባትን ግንባራትን እናነኣኣስካ ዝኣረገዮም፣ ዝኣረገ ኣተሓሳስባ ዘለዎምዮም፣ ስልጣን ኣይህቡንዮም ...ወዘተ ዝበል ንነብሶም ናይ ለውጥን ሓድሽ ዝማዕበለ ኣተሓሳስባን ዝወነኑ ገይሮም ብምርኣይ ብተደጋጋሚ፣ ኣብ ረግረግ ዓዘቕቲ ናይ ፖለቲካዊ ድሕረትን ምፍንጫላትን ምትህርራማትን ዝፍቕቱን፣ ነቲ ሕሉፍ ኣሉታዊ ተመክሮ ናይ ሰውራ ኤርትራን ውድባትን ብተመሳሳሊ መልክዑ ዝደግሙን፣ ነቲ ቃልሲ ዘዳኽሙን ውሑዳት ዘይኮኑ መንእሰያት ምህላዎም፤

መ. ገለ ገለውን ካብቲ ጨቋኒ ስርዓት ብኸንደይ ጸበባ ኣምሊጦም፣ ንስደት ድሕሪ ምምራሖም፣ ኣብቲ ዝተሰድሉ ሃገር ንመንበሪ ዝሕግዎም ሰነዳት ካብ ተቓውሞቲ ውድባት ደገፍ ድሕሪ ምርካቦም፣ ሽዑ ንሽዑ ካብቲ ቃልሲ ይርሕቑ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ከም ሸንቲ ገመል ንድሕሪት ተመሊሶም፣ ኣብቲ ጠንጢንጥ ዝመጹ ጸረ-ህዝቢ ጨፍጫፊ ስርዓት ኣትዮም፣ ናቲ መጋበርያ ኮይኖም ኣብ ፈቓዶ ኤምባሲታቱ ከይሓነኹ ከውደድኹ ዝርከቡን ነቲ ቃልሲ ዝሃስዩንውን ኣለዉ እዮም።

ሰ. ብዛዕባ ሕቶ መሪሕነት ብዝምልከት፣ ኣብ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ቃልሲ ሓላፍነት ምስካም፣ ነቲ ብቕንዕና ክትመርሖ እምነት ዘንበረልካ ሓፋሽ ህዝቢ ከተገልግል ደኣምበር፣ ንሱ ከገልግለካ ወይ ዓሸከርካ ክኸውን ኣይኮነን። ኣብ ገድሊ ከኣ፣ እትረኽቦ ደሞዝን ካልእ ውልቃዊ ጠቕምታትን ብመትከልን ኣሰራርሓን ኣይህሉን። ዋላኳ ከከም ባህሪ ኣከናውና ናይቲ ውድባትን ደረጃ ኣጠቓቕማ ማሕበራውን ቁጠባውን ኣከፋፍላ ትሕዝቶታቱን ደረት ሓላፍነታቱን ኣብ ኣሰራርሕኡ ምቁጽጻር ዝህልዎ ጸገማትን ዝፈላለን ብብደረጃኡ ናቲ ጽልዎታት ዘለዎኳ እንተኾነ፣ ካልኣይ ምዕቡል ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባ ብጥሪኡ ዕድመ ብምዕባይ ወይ ብምንኣስ ዝምዘን ኣይኮነን። ብርግጽ ዕድመ ናቲ ተራን ደረትን ዘለዎኳ እንተኾነ ብዙሓት ምኹራት ተቓለስቲ ብዕድመ ዝደፍኡ ክንሶም፣ ብተሓሳስባ ግን ካብ ብዙሓት መንእሰያት ዝሕሸ ምዕቡል ኣተሓሳስባ ዘለዎም ኣለውዮም።

ስለዚ ምዕቡል ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባ ብዕድመ ጥራሕ ምምዛኑ ትኸክል ኣይከውንን። ከምዚ ዝበለ ኣተሓሳስባን ካለአት ምኽንያታትን ዘንቀሎ ከኣዩ ነቲ መንእሰይ ንበይኑ ካብ ኣከናውና ፖለቲካዊ ውድባት ዝተፈልየ ናይ መእሰያት፣ ፖለቲካዊ ውድብ ክህልዎ ኣለዎ ዝበል ኣተሓሳስባ ኣብ ውሑዳት ዘይኮኑ መንእሰያት ከንጸባርቑ ዝረከን ኣብ ተግባር ንምውግሉ ዝፈታተንን። ሳልሳይ ሕቶ መሪሕነት ዝምለስ ኣብ ቃልሲ ተፈቲኑ ብቓልሲ ሓፋሽ እምነት ተነቢርሉካ ትርከቦ ደኣምበር ከም ህያብ ዝምጦ ኣይኮነን።

እሞኽ እቲ ባዕላውን ውድዓውን ኩነታት ናይ መንእሰይናን ናይ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራን እዚ እንካብ ኮነ፡ መንእሰያትና ነዚ ጸገማትዚ ሰጊሮም፡ ንደሞክራሲያዊ ተጋድሎ ህዝብና፡ ንቕድሚት ከወንጭፍዎ ዝኸለልሉ ታሪኻዊ ሓላፍነቶም ክዋጽኡ፡ ካብ ደምበ ተቓውሞን እቲ መንእሰይን እንታይ ክግበር ኣለዎ፡-

ብሽነኽ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ብሓፊሻ ፖለቲካዊ ሓይልታት ካላ ብፍላይ፡ ነምዎ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ድኹማት ጎረታቲ ኣብ ምፍቀስ ክረባረብን ነቲ መንእሰይ ጥጡሕ ናይ ቃልሲ ባይታ ክምድምደሉን ምእንቲ፤

1. ኣብ መንጎ ፖለቲካዊ ሓይልታት ብፍላይ ከአ ኣብ ክሊ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር፡ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዘለው ውድባት፡ ፍልልያቶም ብስልጡን ናይ ልዝብ መኣዲ ከመሓድሩን ህዝብን ሃገርን ንምድሓን ብሓባር ክረባረቡን ሓባራዊ ኣመራርሓ ብምሃብ፡ እቲ ዝበዝሐ ህዝቢ ይኹን እቲ መንእሰይ ተሳትፎኡ ከዕዝዝ ጥጡሕ ባይታ ኣብ ምፍጣር ክረባረቡ።
2. ካብ መትከላዊ እምነታት ወጻኢ፡ ንግዝያዊ ረብሓታት ኢልካ ዝግበሩ ሓድነታት እቲ ናይ ሓድነት ስምምዕ ቀለሙ ከይነቐጸ ዘጋጥም ምፍንጫላትን ዘይቅነዓት ኣካይዳታት ክውገዱ ቃልሲ ምክያድ። ኣብዚ ሕቶ ሓድነት ካብ ሕቶ ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ነጻጺልካ ዘይምራኣይ፤
3. ብቐለዕ ይኹን ብስቲር ዝካየድ ሕድሕድ ተጻብኦታት (ጸለማታት) ጠጠው ክብል ምግባር። ካብ ድሑር ናይ ትምክሕትን ጽቡትን ኣተሓሳስባታትን ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማትን ክናገፍ ጸዕርታት ምክያድ፤
4. ተመሳሳሊ እምነት ዘለዎም ውድባት፡ ዘይመሰረታዊ ፍልልያቶም ብቐጻሊ ልዝባት ኣጸቢቦም ናብ ሓደ ክመጽኡ ጸዕሪ ምክያድ፤
5. ኣብ ክሊ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ሓቢሮም ዝቃለሱ ሓይልታት ናይ ወቓዒ ሓይሊ ተራ ክጸወቱ ምእንቲ ነፍስ ወከፍም ኣብቲ ዝተሰማምዕሉ ሓባራዊ ስራሕ ናይቲ ግንባር ውፋያት (ኮሚቴድ) ኮይኖም ከሰርሑ፡ ዘይሰርሑ ከአ ዘድሊ ሰጉምቲ ክውሰደሉ ኣብ ሓባራዊ ምርድዳእ ምብጻሕ፤
6. ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ካብ ጐረባብቲ ሃገራትን ዞባውን ኣህጉራውን መንግስታትን ዝሓሸ ደገፋት ክረክቡ፡ ብዝተርጠነፈ ብሓደ መርሆን ድምጽን ክሃረብን ክንቀሳቐስን ምግባር፤
7. ናብ ሰፊሕ ህዝቢ ብሓፊሻ፡ ብፍላይ ከአ ናብቲ መንእሰይ ወለዶ ዘቐነዕ፡ ብኹሉ ናይ ቃልሲ መራኸቢ ብዙሓን ጽዑቕ ሓባራዊ ናይ ፕሮፖጋንዳ ወፍሪ ምክያድን ዝተወደበ ሓባራዊ መልእኽቲ ምምሕልላፍን።
8. ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ማእከል ናይ ውዳቤታቱን ምንቅስቃሳቱን ብቐንዱ ኣብ ውሽጢ ሃገር ክኸውን ጸዕርታቱ ክብ ከብል ..ወዘተ ምቕላስ።

እዚ ብቐንዱ ቦቲ ፖለቲካዊ ሓይልታት ክግበር ዘለዎ ኮይኑ፡ ብሽነኽ እቲ መንእሰይኻ እንታይ ክግበር ኣለዎ ቀጺልና ንርኡ፡-

1. መንእሰይ ነቲ ሕሉፍ ተመክሮ ናይ ሰውራ ኤርትራ ይኹን ናይ ሕጂ ናይ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ካብ ኣወንታውን ኣሉታውን ጎኑ ትምህርቲ ቀሲሙ፡ ብዝማዕበለ ኣተሓሳስባን ተግባርን ክብገስ መጽናዕቲ ብምክያድን ንቐሕ ተሳትፎኡ ክዓዝዝ ክቃለስ ኣለዎ።
2. ካብ ትምክሕትን ጽቡትን ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማትን በለጽን ዝተናገሩ፡ ብስነ-ምግባርን ስነ-ዜጋን ዝተሃንጸ መሪሕ ተራኡ ዝጸወት ደሞክራሲያዊ መንእሰይ ክኸውን ምእንቲ ንዝሓኸ ነብሱ ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባኡ ከዕቢ ጸዕሩ ክብ ክብል ምግባር፤
3. ነፍስ ወከፍ ኣብ ዝኣምነሉ ውድብ ክውደብ መሰሉኳ እንተኾነ ንኹሎም መንእሰያት ዝጥርንፍ ሓደ ሓባራዊ ናይ መንእሰያት ማሕበር ኣብ ክሊ ዝተሓተ ናይ ሓባር ዕላማ ዝተኣኻኸበሉ ከረጋግጽ ምቐእ ባይታ ምፍጣር፤
4. ነቲ ካብቲ ስርዓት ኣምሊጡ ዝሰደድ ዘሎ መንእሰይ ንግዝያዊ ውልቃዊ ረብሓታትን ጠቐሚታትን ክረክብ ክብል፡ ተመሊሱ ናብቲ ጠንጢንዎ ዝመጽእ ስርዓት ኢዱ ዝህብ ክግታእ ኣጥቢቐካ ብምጽራር ቃልሲ ምክያድ፤
5. ናይ መንእሰይ ማሕበር ምስ ቆመ ምስቲ ድሮ ተወዲቡ ዘሎ ሰፋሕቲ ሃገራዊ ግንባራት ተኣሳሲሩን ተወሃሂዱን ክሰርሕ ጸዕሪ ምክያድ፤

ናይ አንባብቲ ግምዲ

ቅዋም 1997 ሎሚያ መሊኡ ዝሞተ።

ክቡራት አባላት አዳለውቲ መጽሔት “ህዝባዊ ደሞክራሲ” ከመይ ኢልኩም ቀኒኹም? ሓድሽ ግመት አትዩስ እነሆ ድሮኳ ገለ ካብ ሳምንታቱ አልዲልናሉ። እሞ ካብዚ ኢጋጣሚ ዝሓይሽ ስለ ዘዩለ በዚ ሓጺር ደብዳቤ አቢሊ ንኹልኹም አዳለውቲ መጽሔትን ክቡራት አንባብትን ርሑስ ግመተ 2017 ይብል። እወ ግመቱ ግመተ ሰላም ይግበር። ሕጂ ምበኣር ናብ ኣርእስቲ ጽሑፊይ ክኣቱ።

ውልቀ መላኺ ኢሳያስ አፍወርቂ ድሕሪ ነዊሕ ስቕታ ድምጹ ክህብ ሰሚዐዮ። ንስኻትኩምውን ከይሰማዕክሞ ኣይትተርፉን። ኣነሞ እዚ ዕቡይ ሰብኣይ ን2017 ኣመልኪቱ መዓስ ደኣዩ ዝሃረብ እናበልኩ ዝተጸበኹሉ ግዜውን ነይሩዮ። ምስ ደንጎዩ ከኣ እሞ ሎሚ ዘመንሲ ሰጊርዎዩ ኢሊ ኣብ ምሕሳብውን በጺሐ ነይረ። ግን ንሱስ ተሃረብ ደኣ። ኣብ ክልተ እብረ ኣብ ምዝሃም ናይ ወርሒ ጥሪ ፪፬፻፯። ዘረባኡ ሓደ ካብ ሓደ ዘይሓይሽ ዓጀውጀውዮ ነይሩ። እንተኾነ እዚ ሓቂ ምዝራብ ዘሰክፎ ጎይታ መብጽዓ ተገዲዱ ሓቂ ክሃረብ ምስ ሰማዕክሞ ሰንቢደ። ማለት ኣብዞም ዝሓለፉ ፪፭ ግመታት ብሃገር ደረጃ ዝኾነ መደባት ልምዓት ከምዘይተሰላሰለ ደጋጊሙ ዓሕዲሕዎ። ብካልእ መልክዑ ፪፭ ግመታት ናይ ምትላልን ምጥባርን ግመታት ኮይነን ከም ዝሓለፉ ኣሚኑ።

ኣብ ውሽጢዚ ዓጀውጀው ኣእምሮይ ዝተንከፈኒ ጉዳይ እንተነበረ ሕቶ ሃገራዊ ቅዋም ዝምልከትዮ። እዚ ከም ህዝቢ ጅሆ ሓዙ ዝገዝእ ዘሎ ውልቀ መላኺ ካብ ቅድሚ ሕጂ ብዝኸፈኣ መልክዑ “ቅዋም” እትብል ቃል ንከይነውጽእ ምህዳዱዮ። “ ስርዓተ መንግስቲ” በሉ ኢሉና እዚ መጃሒ። ቅሩብሞ ሕሰብዎ ዝጸደቐ ቅዋም ዘይተግበርካ እንተተባህለሱ። ነታ ስምውን ንምቕታል ኣነኳ ስርዓተ መንግስቲዮ ዝብሎ ኢሉና። ቅዋም 1997 እኮ ኣብ ቅድሚ መራኽቢታት ዓለም ባዕሉ ዝፈረመሉ ሰነድዮ።! ምስ ኩሉ ጎደሎታቱ ከይትግበር ከልኪልዎ ጸኒሑ። ቀጺሉ ቦቲ ፍጹም ዕዋላዊ ጠባዩ ሞይቱዮ ኢሉና። ሕጂ ከኣ ከም መግለጺ ቀይዲ በተኸነቱ ቅዋም ኣይትበሉ ስርዓተ መንግስቲ በሉ። ኣመት ናይዚ ክገብር ዘለዎ ድማ እንከ ሰልፊ ህግደፍዮ ክብል ኣርዲኡና። ብምክንያት ሓድሽ ግመት ናይ 2014 ቅዋም 1997 ስለዝሞተ ሓድሽ ቅዋም ነዲፊ ኣጽዲቐ ክህበኩምዮ። ብትዕግስቲ ተጸበዩኒ ክብል ቃል ጥበራ ኣሰሚዑና ነይሩ። እነሆ ድማ ኣብዚ ብምክንያት ሓድሽ ግመት 2017 ኣብ ዝገበር ቃለ መጠይቕ ቅበጹ እንተዘይቀበጽኩም ኣበይ ከይትበጽሑ ዝዓይነቱ ብደዐ ኣሰሚዑና።

ክቡራተይ ነዚ ሰብኣይ ከም ሎሚ ገይረ ቀቢጸዮ ኣይፈልጥን። ሓላፍነት የብሉን። የሽካዕልላዮ ዘሎ። ንሕና ግን ህዝቢ ኢናዎ ከምዚ ኢልና ክንቅጽል ኣይንኸእልን። ከምቲ ዝሓለፈ ብኮን ደኾን ብተሰፋ ከይንጽብ ተመክሮ 25 ግመት እኹል ትምህርቲ ይመስለኒ። ከም ህዝቢ ከም ውጽዓት ናትና ምርጫ ጥራሕ ኢና ክንወስድ ዘለና። መሰረታዊ ፍታሕ ኣብ ኢድና ደኣምበር ኣብ ተስፋ ክኸውን ኣይግባእን። ሕብረትና ሓይልና ብተግባር ከነርእዮ እንተደኣዘይክኢልና መሊሱ ክሽካዕልለናዮ። ስለዚ ምርጫና እነካይዶ ዘለና ቃልሲ ኣደልዲልና ክሳብ ዓወት ይኹን።

ፍረ-ህይወት ርስቶምዮ ካብ ኢስትሊ- ናይሮቢ ኬንያ

**እቲ መፍትሔ ተስፋ ምቕራጽ ዘይኮነሱ፤
ተስፋ ዘቐርጽ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ምውጋድዮ።**

ካብቲ ንዘተሉ ኣወንታዊ ባህላዊ ክብርታትናን ሃይማኖታዊ መምርሒናን ምስ ሰብ ወይ ሰባት ክትራኹብ እንከለኻ ቀዲሙ ክቐርብ ዘለዎ ሰላምታዮ፣ ሰላም ጥዕና ይሃበለይ ከመይ ኣለኹም ኣዳለውቲ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ? ምሉእ ጥዕናን ቅሱን ህይወትን ክህልወኩም እምነ። ብወገይ እግዝኣብሂር ክብሩ ይስፋሕ ጸቡቕ ኣለኹ።

ዝኸበርኩም ኣሕዋት ክሳብ ሎሚ ኣንባቢ ደኣምበር ተሳታፊ ኣይጸናሕኩን። ሕጂ ግን ኣብ ከባቢይ ካብ ብዙሓት ኤርትራውያን ዝሰምዖን ብዓይነይ ዝሪኦ ምንቅስቃሳትን ዘተባበዕ ኮይኑ ስለዘይተራእየኒ፡ ወለድና ኣቕዲሞም ብምስላ ኣቢሎም “ጸገም እንተሎ መፍትሔ ኣሎ” ክብሉ ከም ዝገለጹዎ፡ ግዝያዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝተቐጸሩ፡ ሰብኣዊ ክብረትን ዜግነታዊ ሓላፍነትን ዘንገደዎ፡ ካብ ንቡር ንላዕሊ እንተሰሰዑን ምሒር እንተጨከኩን ከሕርነና ደኣምበር ተስፋ ከቐርጸና የብሉን ዝብል መልእኽቲ ሒዞ ኣሃዱ ኣሊ ኣለኹ። ከም ጀማሪ መጠን ኣብ ኣቀራርባይ ጉድለታት እንተደኣ ሃልዩ፡ ነቲ መሰረተ ሓሳብ ብዘይሃሲ ምትዕርራይ ብምግባር፡ ኣብ ናይ ኣንበቢ ዓምዲ ክተሰፍሩለይ እላዎ።

ዝኸበርኩም ደቂ-ሃገሪይ፡ “ዘይተጸበኻዮ ምርካብ ኣይመርገም ኣይምርቓ” ከም ዝበሃል ንዓና ንኤርትራውያን ገጢሙና ዘሎ መስገደል፡ ብሓቂ ዘገርምን ዘሕፍርንዮ። ብዝተፈላለዩ መልክዕን ደረጃታትን ዝግለጽ ኣስታት ንሓደ ክፍለ ዘመን ዝኸውን ንነጻነት፣ ንሰላም፣ ህዝባዊ ሓርነት፣ ልዕልና ግዝኣተ ሕገ፣ ማሕበራዊ ፍትሕን ቁጠባዊ ምዕባለን ዝተቐለሱ ህዝብታት ከምዚ ዝበለ ንኣዳም ገረሞ ዘብል፡ ፍጹም ብኣወንታ ዝግለጽ ዘይብሉ ጨካን ዘበታዊ ስርዓት ከጋጥም የሰንብድ፡ የቐጥዕዮ። ይኹን ዳኣምብር ብሰንባደን ቁጠባን ጥራሕ ዝፍታሕ ከምዘይኮነ ምርዳእ ድማ ኣገዳሲዮ። ምርቓ ኣይኮነን፣ ብመርገም ዝመጽኦ መዓትውን ኣይኮነን። እዚ ብእምነት ክሕደት ዝተፈጥረ ፖለቲካውን ምምሕዳራውን ጸገምዮ። ከም ንዓይ ዝርደኣኒ እዚ ሎሚ ኣብ ኤርትራ ኮይኑ ንሪኦ ዘለና ኣብ ማሕጸን ፖለቲካዊ ድሕረትዮ ተጠኒሱ። ምስ ተወልደ ከኣ፡ ነቲ ድሕረት እናራብሐን እናባለሐን ዝሰወደን መሰረቱ ክሳብ ዝርሰዕ ኣብ መን ከማይ ዝበጸሐን ናይ ጥፋሕት ሓይሊዮ። መፍትሔኡ ከኣ ርሑቕ እናማዕደኻ፡ ድሕሪት ተመለሰኻ ዝመጸእኻሉ ጉዕዞ ከመይ ነይሩ ገምጊምኻ ፡ ካብ ኣወንታኡን ኣሉታኡን ክውሰድ ዘለዎ ትምህርቲ ብምውሳድ፡ ፖለቲካዊ ባህሪኻ፣ ዓቕምኻን ኣሰራርሓኻን ኣስተኻኸልኻ መዓጣኻ ኣስጢምኻ ምቕላሰዮ።

ኣነ ረኽቢ ዘዘራረብክዎም ገለ ሰባት ግን፡ ከምዚ ዘይድየብ ጸድፊ ወይ ዘይፍታሕ ጸገም ዘጋጠሞም፡ ኩሉ ገይሮም ምስላጥ ዝኣበዮምም ተስፋ ዝቐረጹ ይመስሉ። ካብ ግዜ ናብ ግዜ ናይ ቃልሲ ኒያቶም ኣብ ክንዲ ሓፍ ዝብል፡ “ከላእ” ትብል ቃል ክደጋግሙ ንካልኣት ክኹንኑ ክራገሙ ወርቃዊ ግዜኣም ብዘይዝኾነ ፍረ ከባኸንዎ ይረኣዩ። እዚ ሰባት ተወዳዲቦም ንጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታቶም ክብሉ ዝፈጠርዎ ጸገምዮ። ኣብ ቅድሚ ዝነቐሐን ዝተወደበን ሓፋሽ ከኣ ደው ክብል ኣይክእልን። ዝተዛብዑ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያታት ብምስትኸኻል፡ ብሓባርን ብጸንዓትን እንተገጠምናዮ፡ ኣብ ሓጺር ግዜ ነበረ ዝኸውን ኳና ስርዓትዮ፡ ኣልካ ምኽሪ ምስትልግሰሎም፡ ነቲ ምኽሪ ንዘይምቐባል ኣየውፍር ኣየእቱ ዝኾነ መልሲ ይህቡኻ። ስለምንታይ ኣብ ከምዚ ዝበለ ሞራላዊ ውድቀት ወሪዶም፡ ፖለቲካዊ ንቕሓቶምን መስመርምን እንታይ ድዩ ዝብል ኣልካ ምስ እትፍትሽ ግን፡ እቲ ሓቂ ይበርሃልካ። ኣቐዲሞም ናትና ዝብልዎ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕጥቂ ከምዘይነበርም፣ ገለ ብይባሃል ይግበር ኣሎ። ብስምዒት ዝተጸንበርዎ፣ ገለ ብመደብ ንውልቆም ከም መርከቢ እንጀራ ክጥቀምሉ ዝኣተውዎ፣ ገለ ከኣ ናቶም ኣወንታዊ ኣበርክቶ ከይገበሩ ቀዳማይ ካልኣይ ድግሪ እናበሉ ጉዳይ ትምህርቶም ምስ ዛዘሙ፡ ብዝላ ኣብ ቅርቕርቲ ናይቲ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝካየድ ዘሎ ፖለቲካዊ ቃልሲ ኮፍ ክብሉ ክብረ ዝና ዝደልዩ ኮይኖም ትረኽቦም።

በናተይ እምነት ግን፡ አብ ስልጣን ዘሎ ጉጅለ ደላዩ ውልቀ ዝናዮ። ገባቲዮ። ዓመጺ ድማዮ። ነዚ ከምዚ ዝበለ ጉጅላዊ ምትእኻኻብ ከኣ፡ ፍጹም አንጻሩ ብዝኾነ ህዝባውነት፣ ፍትሓውነት፣ ጽንዓት፣ ተወፋይነት፣ ፖለቲካዊ ብልሕን ብቕዓትን ደኣምበር፡ ነቲ ናቱ ብዝመሰል ባህርን አሰራርሓን ገይርካ ክትስዕር ዝከአል ኣይኮነን። ንሱ ዝኸተሎ ዘሎ ኣገባብ ኩሉ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ሕግን ዘሸካዕልል ካብ ኮነ፡ ንህዝብን ሕግን ዝምእዘዘ ፖለቲካዊ ለውጢ ንምምጻእ ብኩለንተናኻ ዕጡቕ ምዃን ይሓትት። ስለዚ መሰረት ውልቀ መላኺ ንምንቃልን ትካላዊ ኣዕንዱ ሃደሽደሽ ከም ዝብል ንምግባርን ቀንዲ መፍትሒ፡ ብሃውራ ኅይኻ ኣብ መንገዲ ተስፋ ምቕራጽ ዘይኮነስ፡ ተስፋ ዘቐርጽ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ንምውጋድ ምቕላሰዮ።

ወደሓንኩም መሰረትዮ፡ ካብ መዓስከር ስደተኛታት ማይ ዓይኒ፡

ሰላም ዝኸበርኩም ኣዳለውቲ ናይ ኣንብብቲ ዓምዲ። ሎሚ ምስ ኩሉ'ቲ ኣብ ርእሲ'ቲ ገጢሙና ዘሎ ዘቤታዊ ጸገማት፡ ዞባናን ዓለምን ብዙሓት ዘይተገመቱ ሓደሽቲ ተርእዮታት ኣብ ዝቀላቐልሉ ህሞት ብዞባን ዓለምን ደረጃ ብዙሓት ዘይተገመቱ ሻቕሎት ዝፈጥሩ ተርእዮታት ኣብ ዝቀላቐልሉ ዘለው ወቕቲ ምህላዎና ብሩህ ይመስለኒ። እዞ እዚ ዝቀላቐል ዘሎ ሓደሽ ኩነታት፡ ኣብ ረብሓ ሃገርና ዞባናን ዓለምን ንምውግዳ፡ ግደን ድምጽን ኤርትራዊ ምሁር ኣበይ ኣሎ? እንታይ ኮይኑ ድምጽ ዘይስማዕ ዝብል ሓሳብ ስለ ዝመጸኣኒ፡ ነዚ ኩነታት ዝምልከት ኣሃውን ብንኡስ ዓቕመይ ዘይፍትን ኢሊ ዝሓንጠጥክዎ ጽሕፍቲ ዝስተኻኸል እንተሃለዎ ኣስተኻኸልኩም ናብ ኣንባቢ ከተቐርቡለይ እነሆ ትሕዝቶኣ እሰደልኩም።

ኤርትራዊ ምሁር ኣለኻዶ ደሃይካ ጠፊኡና!

ኣብዚ ዘለናዮ ዓለማዊ ኩነታት፡ እንኮላይ ሃገርናን ንዞባናን ሓዊስካ ንኹለን ዘይማዕበላ ሃገራት ዝትንክፍ ሓደሽ ውድዕነት ይቀላቐል ኣሎ። ንብዙሓት ዞባዊ ምትእስሳራትን ሃገራትን ዘሻቕል ዓለማዊ ዛዕባ ኮይኑ ድማ ይርከብ። እዚ ብተደጋጋሚ ንሰምዖ ዘለና ዜናዮ። ብፍላይ፡ ዓዲ እንግሊዝ ካብ ሕብረት ኤውሮጳ ምስ ምውጻኡ፡ ሓደሽ ፕረሲደንት ኣመሪካ ኣብ ስልጣን ምምጻኡን ተተሓሒዙ፣ ኣብ ፈረንሳ፡ ጀርመን፡ ኔዘርላንድ፡ ጣልያን ተመሳሳሊ እምነታት ዘለዎም ናይ የማን ሓይልታት፡ ነቲ ዋሕዚ ስደተኛታትን ኣብ ኤውሮጳ ዝፍጸም ግብራ ሽበራዊ መጥቓዕትን መዝሚዞም፡ ጸቢብ ሃገራዊ ረብሓታቶም ንምርግጋጽ ዓለሞም ዝኸድዎ ዘለው፡ ኣብ ዓለማዊ ኩነታትና ሓደሽ ኣሰላልፋ ናይ ሓይልታት ይቀላቐል ምህላው ዘመላኸትዮ። እዚኣም ነቲ ዝሓዘዎ እምነት ኣብ ካልኣት ህዝብታትን ሃገራትን መታን ክሰርጽ፡ ብሰፊሖ ክወፍርሉን ክገብሩን ምዃናም ብወግዒ ደጋጊሞም ዝገልጽዎ ዘለውዮ።

እዚ ሓደሽ ተርእዮዚ፡ ድሕሪ ምዝላም ዝሓል ኩናት፡ ንልዕሊ ርብሓ ዘመን ብወሳኒ መልክዑ፡ ብልዕልነት ርእሰ ሓያል ኣመሪካ ተመሪሖ፡ ካልኣት ድማ ብብደረጃኡን እናሓየላ ኣብ ዝመጸኣሉ ዘለዎን ናይ ሓይልታት ኣሰላልፋ ዝኸሰት ዘሎ ብምዃኑ፡ ነቲ ዝነበረ ዝጻፍ ውድዕነት ድዩ ዝቀላቐል ዘሎ ወይስ ታሪኽ ነብሱዮ ዝደግም ዘሎ ዝብሉ ሕቶታት ክለዓሉ ግደን ይገብር። ካብዚ ተበጊሶም ብዙሓት ምሁራን መጻኢ ዕድል ሃገራቶምን ዓለምን ኣመልኪቶም እዚ ጉዕዞዚ ኣንፈቱ ናበይ ይምዕብል ኣሎ ክርእዩ፡ ምሁራዊ ፖለቲካዊ ሚዛኖም ክንብሩን ዝመራመሩ ዘለው ውሑዳት ኣይኮኑን። ብሸነኽይ ነዚ ኩነታትዚ ምስተግዘብኩዮ ድማ፡ ኣብ ሃገርና ዋላኳ ብዙሓት እንተዘይኮይኑ ኣብ መስርሕ ጸረ-ባዕዳዊ ቃልስን ዘቤታዊ መግዛእታዊ ስርዓትን ገለ ምሁራን ሓሓሊፎም ብዛዕባ ኩነታት ሃገርና ዘቐርብዎ ዝነበሩ ጠቓሚ ኣስተምህሮ፡ ቃልስና ኣብ ምብርባርን ኣገንዘብና ኣብ ምስፋሕን

ዝነበሮ ኣወንታዊ ተራ ብምዝካር፡ ሎሚኸ ኣብዚ ተሃዋሲ ሃገራውን ዓለማውን ኩነታትንከ ዝብል ሕቶ ከልዕል ዝደረሸኒ። ብርግጽ እቲ ዝበዝሐ ምሁር ኣብዚ ከም ጥሙር ህዝብን ልኡላዊት ሃገርን ናይ ምቕጻልን ዘይምቕጻል ዝውስን መድረኽ፡ ምስቲ ጸረ ህዝቢ ስርዓት ወጊኑ ኣብ ዘዝኣጎዶ ሓዊ፡ ከጣቕዕ ጸሓይ ይዓርቦ ምህላው ፍሉጥዩ። ህዝባዊ ወገናውነት ዝስመዖም፡ ነገራት ኣርሒቕም ዝራኡን ዝትንትኑን ግደን ተራ ደሞክራሲያዊ ምሁር ዝግንዘቡን ምሁራትን ግን ዋላ ብቑጽሮም ብዙሓት ኣይኹኑ ህልዋት ብምጥፋም ተስፋ ኣብኣቶምዩ።

ስለዚ ኣብዚ ሕጂ ብዓለም፡ ዞባን ሃገርን ደረጃ ዝምዕብል ዘሎ ሓድሽ ኩነታት፡ ምሁራትና እንታይ ከይኖምዮም ገለ ዘይብሉ ካብ ዝብል ተበጊሶዮ “ኤርትራዊ ምሁር ኣለኻዶ ደሃይካ ጠፊኡ” ዘበለኒ። ብናተይ ግምት እዚ ሕጂ ዝምዕብል ዘሎ ኩነታት፡ ዝሓል ኩናት ኣብ ድሮ ዝዛዘመሉ ዝነበረ ግዝያት፡ ድሕሪ ጃታትዮ እቲ ኩነታት ናብ ሓድሽ መድረኽ ክሰጋገር ምጥፋኑ እናተኣማመኑ ምስከዱ፡ ልዕሊ ሓያል ሃገር ኣመሪካ ብመሪሕነት ሮናልድ ረገን፣ ዓባይ ብሪታኒያ ብመሪሕነት ማርጋራት ታቸር፣ እቲ ኣብ ትሕቲ ሓደ ልዕሊ ሓያል ዓለማዊ ምሕደራ ዝካየድ፡ ልዕልና ናይ ኒዮ ሊበራሊዝም ከስፋሕፍሕ ዓለም ኣብ ሓደ ቁሽት ናይ ጉሎባላይዜሽን ኣትያትሉ ኣብ ዘላ፡ ክፋት ናይ ንግዲ ልውውጥ ክዓቢ ክግበር፡ ንሶም ከኣ ብልዕልናኦም ንዓለማዊ ንግዳዊ ኩነታት ዝቆጸጸርሉ ዝሓሸ ዕድል ተረኺቡ ኣሎ ብምባልዮም ዘተባብዕዎ።

እዞም ናይ ሕጂ መራሕቲ ልዕሊ ሓያላን ሃገራት ኣመሪካን እንግሊዝን ከኣ፡ ነናይ ውልቀ ሃገርና ልዕሊ ሓያል ዝገብር ኣካይዳ ምክታልምበር፡ ምስ ካልኣት ተኣሳሲርና እንገብሮ ናይ ንግዲ ይኹን ናይ ፖለቲካ ኣየዋጽኣናን ንቑጠባናን ጸጥታናን ዘዳክምዩ ኢሎም ኣብ ዝረኣይሉ፡ ንዋሕዚ ሰደተኛታት ይኹን፡ ናይ ንግዲ ሽርክነታት ..ወዘተ ዝኣመሰሉ ጉዳያት እናልዓሉ፡ ኣየገልግለናንዮ ዝብልዎ ውዑላት ዝስርዙ ዘለው። ስለዚ ከኣ ካብቲ ክፋት ንግዳዊ ኣካይዳ ኣብ ሓውሲ ሕጽር ወይ ዕጽው ክኸውን ዝርእይሉ ኩነታትዮ ዝምዕብል ዘሎ።

እዚ ብዓለም ደረጃ ብፍላይ ከኣ ኣብ ኣመሪካን ኤውሮጳን ብተመሳሳሊ ዝረኣ ዘሎ ምንቅስቃስ ናይ የማን ሰልፍታትን ጭርታታቶምን ልዕልናኦም እናረጋገጹ እንተደኣከይዶም፡ ሕብረት ኤውሮጳ ምድኻሙን ምብትታኑን ኣይተርፍን። እዚ ከኣ ተመሊሱ ኣብ ዓለማዊ ኩነታት ናቱ ኣሉታዊ ጽልዎ ዘሕድርዮ ዝኸውን። ከም ሃገርና ዝኣመሰላ ዘይማዕበላ ሃገራት ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ ኣፍሪቃ ከም ኣህጉር ኣብ ሕሉፍ ናይ ፍርቂ ዘመን ግዜ ከም ናይ ጥሜትን ኩናት ኣህጉር ትውሰድ ዝነበረት። ስለዚ ከኣ ወፍሪ ከይካየደላ ተገሊላያ ጸኒሓ። ካብዚ ቀረባ ግዜ ግን ሓንቲ ካብተን ዓለማዊ ትኹረት ዝረኸባ ኣህጉራት ኮይና፡ ብዙሕ ናይ ወፍሪ ዕድላት ዝፈሰሳ፡ እናኸነት ትመጽእ ምህላዎ ርእሰ ግሉጽ ሓቂዩ።

እዚ ኣብ ዓለማዊ ኩነታት ዝረኣ ዘሎ ሓድሽ ተርእዮ፡ ነዚ ኣብ ኣፍሪቃ ተኸሲቱ ዘሎ ሓድሽ ዕድላት ብኸመይ ክጸልዎዩ ንቕድሚት ዝረኣዮ። ሃገርና እዚ ንኣፍሪቃ ኣጋጢምዎ ዘሎ ዕድልን እዚ ናይ ዓለማዊ ኩነታት ጽልዎን ኣብ ትሕቲ ጸረ-ሰላምን ጸረ-ደሞክራሲን ጸሕታሪ ኩናት ስርዓት ህግደፍ ከመይ ክጸልዎዩ ዝብል ሕቶ ከለዓልን፡ ከምተን ካልኣት ሃገራት ኣፍሪቃ ዝሓሸ ወፍሪ ናይ ምርካብ ዕድላት ዘይብላ ትኹን ደኣምበር፡ ብዝተወሰነ ደረጃ፡ እቶም ተነሓናሕቲ ልዕሊ ሓያልን ሃገራት ኣብ ናይ ዝሓል ኩናት መድረኽ ይምለሱ ስለዘለው፡ ካብቲ ኣብ ነንሕድሕዶም ዘለዎም ውድድር ተበጊሶም፡ ውልቃዊ ረብሓታቶም ከሓይሉ ክብሉ ገለ ገለ ወፍሪታት ኣይገብሩንዮም ክበሃል ኣይከኣልንዮ።

ካብዚ ውድድራትዚ ተበጊሶም ገለ ናይ ወፍሪ ውጥናት ገይሮም እንተተንቀሳቐሱን ገለ ኣታዊታት እንተረኸቡን እዚ ውጽኢትዚ ኣብ ትሕቲ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ፡ መህጠሪ ጁባኡ እንተዘይኮይኑ ኣብ ረብሓ ህዝቢ ክውዕልዮ ኢልካ ዝሕሰብ ኣይኮነን። ስለዚ ኤርትራዊ ምሁር ኣብዚ ብዓለምን ብዞባን ብሃገርን ዝምዕብሉ ዘለዉ ሓደሽቲ ተርእዮታት ኣመልኪቱ መጽናዕቲ ብምግባር ገለ እንተዝብል ክንደይ ጽቡቕ ምኾነ ነይሩ እብል።
ሓርነት የማን ካብ ደቡብ ኣፍሪቃ

የወጽኦ ገዢዎች ተቆጣጥሮ!